

295056

CZÁPÁK BIRODALMÁBAN

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A CÁPÁK BIRODALMÁBAN

NÉGY ELBESZÉLÉS

AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA

IRTA CHRISTIAN W.

FORDITOTTA GYŐRI ILONA

— ÖT KÉPPEL —

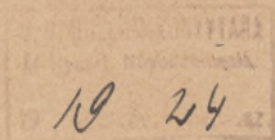

BUDAPEST
A MAGYAR KERESK. KÖZLÖNY HIRLAP- ÉS KÖNYV-
KIADÓVÁLLALAT KIADÁSA

~~Parcs.~~
~~1433~~

295056

Egy hajósinas csodálatos viszontagságai.

Első fejezet.

Simpel Péternek, elbeszélésünk hősének megvolt fiatal korában az a szerencsétlensége, hogy mindenki félreismerte. Pedig Péter jólelkű, szolgálatra kész fiú volt, de mi tagadás benne, nagyon könnyen ki lehetett rajta fogni, mindent el lehetett vele hitetni. Ami ennél is nagyobb hiba volt, Péter bizony nem állt a könyvekkel valami nagy barátságban. Ezért aztán az egész család vele évdött, beleértve még atyját is. Ez a vagyonos és tekintélyes Privilege lord legkisebb fia volt s mint lelkész élt Portsmouth közelében, s családjával együtt szintén meg volt győződve arról, hogy fia semmiféle pályán sem fogja sokra vinni.

Mikor Péter 15 éves volt, atyja komolyan intézte hozzá e szokat:

— Itt az idő fiam, hogy pályát válassz! Gondolkoztál-e már azon, mi szeretnél lenni?

— Legjobb szeretném, ha szabó lehetnék! — felelt Péter nyugodtan. Eddig is gyakran elnézte már, milyen kényelmesen ülnek a szabók a műhelyben s milyen jó alkalmuk nyílik mindent megnézni, ami az utcán történik.

— A szabómesterség nagyon jó foglalkozás, — felelt a lelkész, de mégsem szokás, hogy egy nemesi család fia mesterségre adja magát. Legjobb lenne, ha tengerész lennél. Péter ebbe is beleegyezett s néhány hét múlva postakocsi állt meg a lelkészlak kapuja előtt, hogy a fiút hazulról elvigye.

A postakocsi türelmetlenül pattogott ostorával. Látszott, hogy a hosszas várakozás nehezeére esik. Végre nyílt a kapu s az egész család kijött, hogy Pétert kikísérjék.

— Add át Savage kapitánynak szives üdvözetemet, — mondá az atya — s igyekezzél nemesi családunknak becsületére válni.

Péter ezalatt már elhelyezkedett a kocsiban és nagy sirás között megtörtént az elválás.

Savage kapitány, a »Diomed« nevű hajó parancsnoka, baráti viszonyban állott Péter atyjával s azért ennek kérésére késznek nyilatkozott Pétert midshipman, vagyis tengerész apród gyanánt hajójára felvenni. Így Péter tisztelyettes lett anélkül, hogy a tengert valaha látta volna.

Hősünk sokkal levertebb volt, semhogy az utazás alatt nagyon szét tudott volna nézni. Mikor aztán Portsmouthba érkezett, vendéglőbe szállt, s a vendégszobába lépve azt látta, hogy ott egész csapat tengerészapród volt összegyűlve.

Péter örült, hogy azonnal bajtársakat talál s szívesen beszédbe ereszkedett velük. Ezek azonban csakhamar észrevették, micsoda tapasztalatlan falusi fiúval van dolguk s ezért tréfát akartak belőle üzni.

— Mikor érkezik ide a málhás kocsi? — kérdé Péter, kit aggasztott, hogy podgyásza még nem jött meg.

— Ön talán anyjára vár, hogy az megvigasztalja? — felelt az egyik hadapród.

— Podgyászat várom, hogy egyenruhámat felölt-hessem, mert tengerészapród vagyok, csakugy mint önök!

— Bocsánat, melyik hajóra van kinevezve?

— A Diomedre, Savage Hirkwall Tamás kapitány hajójára.

— A Diomedre? — felelt a másik szembetűnő ijedtséggel. Ugyan mondd csak Robinson, nem az az a hajó,

ahol a tengerészapródok huszonöt korbácsütést kaptak azért, mert szombaton elfeledték a heti jelentést megírni?

— Persze, hogy az! — felelt a megszólított — s ugyanott történt az is, hogy egy hadapródot azért veretett meg a kapitány, mert vörös óraszalagot viselt.

— Hisz ez valóságos barbár, — szólalt meg a harmadik, — a hadapródok egytől-egyig megszöknek a hajójáról s azt is beszélik, hogy a szegény Mattheust a tulfeszített munka ölte meg. Nappal örökké dolgozott s azonkívül hat hétig minden éjjel őrt állt. Egyszer aztán ott találták a szobájában holtan.

A tengerészapródok annyi rettenetes dolgot beszéltek a kapitány kegyetlenkedéseiről, hogy Péternek kedve lett volna sarkonfordulni és hazatérni, de aztán az jutott eszébe, hogy most már be van vezetve a hajón levő személyzet névsorába s ha most visszamenne, ezt egyenesen szökésnek tekintenék.

Szobájába térve sokáig álmatlanul feküdt ágyán s reggel nehéz fővel ébredt fel. Első dolga is az volt, hogy málhája után kérdezősködjék. Az inas megnyugtatta, hogy a podgyász már megérkezett, mire Péter behozatta azt, s felölté egyenruháját. Ezután nehéz szívvél hagyta el a házat, mert a kapitánynál kellett jelentkeznie. Mikor a fogadóhoz ért, hol az szállva volt, remegő hangon kérdezősködött, hol találhatja Savage kapitány urat?

Néhány perc múlva Péter egy még fiatal férfi előtt állott.

Ez kapitányi egyenruhába volt öltözve s amint az ajtó nyílt, Péter elé sietett, s így szólítá:

— Ah, Simpel ur, igazán örülök, hogy láthatom. Ezzel a reggeliző asztalhoz vezette az ámuló fiút s szívélyesen kínálta, hogy egyék. Mialatt Péter evett, a kapitány udvariasan kérdezősködött szülei felől.

A kapitány beszélgetés közben észrevette, hogy az új tengerész kissé együgyű, de azért továbbra is jóakaratot táplált iránta. A bucsuzáskor így szólt hozzá:

— Azt hiszem, Simpel ur, mentől előbb megy ön hajóra, annál jobb. Csak néhány jó tanácsot szeretnék önnek adni. Először is feljebbvalóinak, a tiszteknek engedelmeskedjék ön minden késedelem nélkül. Azután pedig kérem, ne szitkozódjék s ne igyék úgy mint többen teszik a tengerészek közül. Majd rendelkezem, hogy minden holmiját a hajóra szállítsák a fogadóból. Isten önnel!

Péter egészen más hangulatban távozott, mint gondolta. Ide jövet még mennyire félt s ime, a kapitány módora, beszéde egészen más, mint amilyennek azt a tengerészapródok szavai után gondolta volna.

Péter azonnal elmondta e fogadtatást a többi hadapródoknak. Ezek azonban azt mondták rá, hogy Savage kapitány ezt már így szokta. Eleinte nyájas és szives, hogy később annál jobban zsarnokoskodjék. Mikor Péter ezt hallotta, elkedvetlenedett s elhatározta, hogy ha a kapitány által odarendelt tengerész eljön málháért, annál is kérdezősködni fog a kapitány felől. Meg is tette s ugyancsak elámult, mikor a tengerész a legnagyobb megbotránkozásal utasította vissza a kapitányról szóló vádakat. Kijelentette, hogy mindenki hazudik, aki a kapitányt durvának vagy kegyetlennek mondja. S hozzá tette, hogy e szégyenletes rágalmazásról azonnal jelentést tesz a kapitánynak, mert hiszen — amiről Péternek fogalma sem volt — az összes tengerész apródok mind a Diomed legénységéhez tartoztak.

A hajón az új apródot az első hadnagy fogadta s azonnal megmagyarázta neki a legfontosabb tudnivalókat.

Másnap, úgy dél felé, a kapitány is megjelent a hajón s a tegnap óta megérkezett hadapródokat mind a fe-

délzetre hívatta. Mikor már valamennyien együtt voltak, komoly hangon szólalt meg a kapitány s így kezdé:

— Fájdalom, uraim, kénytelen vagyok önökhöz jelenleg, itt mindenki előtt néhány kérdést intézni. Igaz-e az, hogy én valaha huszonöt korbácsütésre ítélttem egy tengerészapródot, azért, mert elfeledte a jelentést megírni? Vagy az, hogy egy másikat megverettem azért, mert vörös óraszínórt viselt?

— Nem igaz, kapitány ur! — felelték mindnyájan elfojtott hangon.

— Igaz-e az, hogy egy tengerészapródot az én hajómon a tulfeszített munka ölt meg?

— Nem igaz, kapitány ur!

— Akkor uraim, legyenek szivesek nekem megmondani, melyikük volt az, ki illőnek tartotta egy nyilvános helyen engem ily rágalmakkal illetni?

Mindenki hallgatott.

— Nos tehát, mivel önök közül egyik sem akar vallani, kénytelen vagyok önöz fordulni, Simpel ur. Legyen szives és nevezze meg a rágalmazót, vagy a rágalmazókat!

Péter már rég megbánta, hogy a fiuk szavairól említést tett, s megkisérlé, bajtársait annyira, amennyire lehet, kimenteni; azért így szólalt meg:

— Arra kérem, kapitány ur, legyen szives a hallott dolgokat úgy tekinteni, mintha azokat én találtam volna ki.

A kapitányt e szavak természetesen nagyon meglepték, de azért azonnal felfogta, hogy Péter ezt csak jószívűségből mondja, mert bajtársait akarja kimélni. E nemeslelkűség nagyon megtetszett neki s e szókkal fordult a többiekhez:

— Csak Simpel urnak köszönjék, hogy nem kutatom a dolgot tovább. De azt elvárom, hogy nem merészelnek több-

szőr tréfát űzni vele, ki önöket most szigorú büntetéstől mentette meg.

Mikor a tengerészapródok lementek a fedélzetről, mindnyájan meghatva szoritottak kezét az új bajtárssal; s a legidősebb, O'Brien e perctől kezdve mély rokonszenvvel ragaszkodott Péterhez, igyekezett őt minden kellemetlenségtől megóvni s napról-napra jobban bevezette őt a tengerészeti tudományába.

Második fejezet.

Míg a hajó a kikötőben volt, addig csak jól ment minden. Péter e négy hét alatt már egészen beleszokott az új életbe. Függőágyában már kényelmesen tudott pihenni, sőt hintázni is tudott benne, anélkül, hogy a másik oldalon megint kiesett volna. De mikor a hajó egy szerdai napon fölszedte a horgonyt s elhagyta a kikötőt, akkor minden megváltozott. Utjuk a biskayai öbölbe vitte őket, mert a Diomednek ott kellett cirkálni, vagyis az ellenséges hajókat ellenőrizni. (Franciaország és Anglia ugyanis ezidőben hadat viseltek egymás ellen.)

Péter megkapta a tengeri betegséget. Minden pillanatban azt hitte, hogy meg kell halnia. Ott feküdt függőágyában étlen-szomjan s mozdulni is alig tudott. Hetednapra O'Brien lépett oda hozzá, azt mondván, hogy ő tud egy hathatós gyógyszert a tengeri betegség ellen s ez nem más, mintha az embert jól elverik.

A szót tett követte s amit O'Brien talán senkivel meg nem tett volna, azt most barátjával megtette. Fogott egy kötelet, azt összetekerte s Pétert jól elnászpángolta, míg ez végre követte barátja szavát s fölment a fedélzetre. Szegény Péter sokért nem adta volna, ha most otthon lehetne.

Arra gondolt, hogy ha ez a verés baráti szolgálat volt O'Brientől, akkor ugyan mit várhat a többiek részéről? Hanem később, néhány óra múlva azt kezdte észlelni, hogy csakugyan jobban van s a rákövetkező éjjel egészen jól aludt.

Másnap reggel O'Brien ismét ott volt nála.

— Tudod-e, — mondá neki, — hogy ez a tengeri betegség nagyon alattomos szokott lenni. Egyszer csak újra itt terem, mikor nem is hiszed; azért hát csak vegyük megint elő azt a kötelet!

A tegnapi gyógymódot megint megismételték s O'Brien megint jól elverte a fiut. Nem tudni, az ütlegektől való félelem okozta-e, vagy valami más, de elég az hozzá, hogy Péter ma már megint sokkal jobban volt, éjjel megint úgy aludt, mint a tej, s mikor reggel fölébredt, először is azt érezte, hogy olyan éhes, mint a farkas.

O'Brien már jókor reggel ott volt nála s így szólította meg:

— Hadd nézzem az üteredet, Péter!

— Már egészen jól vagyok!

— Egészen? Meg tudnád-e a kétszersültet s a besózott vaját enni?

— De meg ám!

— Hát egy darab füstölt szalonnát?

— Azt is!

— Lásd, hogy kigyógyítottalak! S most már ne félj, nem kapsz többet a tegnapi orvosságból, míg csak megint beteg nem leszel!

— Reményilem is, mert nem mondhatnám, hogy valami nagyon izlett.

— Nem izlett? Jaj öcsém, hát aztán hol hallottad te olyan orvosságnak a hírét, ami izlik, kivéve, ha mindenki

maga rendelné magának. Hisz te talán sárga cukrot vennél be a sárgaláz ellen?

Élj és tanulj fiu s köszönd Istennek, hogy találtál olyan valakit, aki eléggé szeret téged ahhoz, hogy jól elverjen, ha egészséged úgy kívánja.

Péter azt felelte, hogy bármilyen hálás is ezért O'Brien iránt, azért reméli, hogy egyelőre nem szorul megint ily bizonyítékokra.

— Ilyen csattanós bizonyítékokra, ugy-e Péter? De azért, hidd el, hogy jót akartam. Mialatt te beteg voltál, a neked szánt disznóhúst és grogot én fogyasztottam el. De ezentul ezt majd csak te tedd el magadnak s nekem pedig meg kell a magam adagjával elégednem.

Péter hallgatott s jó étvágygyal költé el reggelijét. E naptól kezdve újra szolgálatba lépett s oda osztották be, ahol O'Brien volt, mert ez elmondta volt a hadnagynak, hogy Pétert ő vette gondjai alá.

A Diomed már körülbelül hat hete cirkált a biscayai öbölben s el is fogott két-három ellenséges hajót, de ekkor aztán parancsot kaptak s ez arra szölt, hogy menjenek egyenesen a gibraltari szoroshoz s ott cirkáljanak a Földközi tengerben a francia parton.

Hirlapok és levelek is érkeztek s Péter örömmel bontotta fel a hazulról érkező levelet, s nem sejté, mily szomorú hirt hoz ez neki.

Megdöbbenve olvasá, hogy bátyja, Tamás, meghalt ideglázban.

Pétert e hír természetesen igen lehangolta s egészen buskomorrá tette, de a gyönyörű utazás a spanyol és portugál partok közelében később mégis földerítették lelkét. A gibraltari öbölben a hajó valami sérülést szenvedett, ezért leszedték a kötélzetet s kijavították. Ez idő alatt Péternek

Az ifju gyorsan a vállára kapta a megsebesült Pétert s rohant a csónak felé.

elég alkalma nyílt Gibraltár óriási erősségeinek tanulmányozására.

A Diomed már jó ideje végezte az őrzőjáratot az öbölben anélkül, hogy ellenséges hajóra bukkant volna. Egy reggel, midőn az angolok mintegy 4 mérföldnyire lehettek Cette városától, egyszerre csak egész sereg francia hajó tűnt fel egy földnyulv mögül.

Rögtön megkezdődött az üldözés. A francia hajók a part közelében horgonyoztak. Hogy milyen hatalmas üteg katonaságuk van, azt az angolok csak akkor vették észre, mikor a franciák sortűzet adtak.

Erre a Diomed legénysége azonnal lebocsátotta a csónakokat s minden intézkedést megtett, hogy a partra evezzen s megkezdhesse az ostromot. O'Brien és Péter egy és ugyanazon csónakban eveztek. A golyók süvöltve röpködtek a csónak körül, de azért a két ifju minden baj nélkül érte el a partot. Az ütközet alatt három ember veszté életét, a többiek azonban folytatták az ostromot, megtámadták a katonaságot s a tüzereket elűzve, azonnal hozzálátak, hogy az ágyukat beszőgezzék.

Már majdnem bevégezték e munkát s csak egyetlenegy ágyu volt még hátra, mikor a távolból a franciák újra egy lövéssel üdvözölték az angolokat. A lövés egy angol tengerész életét oltotta ki, Pétert pedig lábán sebesítette meg.

— A csónakba! — vezényelt most a hadnagy, mire mind a tengerhez siettek. Csak O'Brien maradt hátra. Egyszerre lehajolt és kiragadva az elesett tengerész merev kezéből a kalapácsot, saját zsebéből hirtelen egy szöveget vett elő s néhány pillanat múlva az utolsó ágyu is be volt szögezve.

Ekkor az ifju gyorsan vállára kapta a megsebesült Pétert s rohant a csónak felé.

De már késő volt!

Az uton két francia katona rohanta meg. Ezek elfogták s Péterrel együtt visszahurcolták a francia katonák táborhelyére, hova ezalatt már megérkeztek a csapatok.

A két fogolylyal tiszti rangjukhoz méltóan bántak. A vezénylő tiszt megsajnálta a beteg Pétert s azért parancsot adott, hogy vigyék saját házába. O'Briennek pedig megengedték azt, amit kért, ugyanis, hogy a beteg ápolását ő vállalja magára.

Péter napokig feküdt egészen magánkivül s bizony élet és halál között lebegett. Az ezredes nem vonta meg tőle az orvosi segílyt s így hetednapra mégis megfordult a beteg állapota.

Amint szemét fölvetette, először is O'Brient s az ezredesnek tizenkét éves leányát pillantá meg. Ez utóbbi egy csészében üditő italt nyújtott neki. Péter az utolsó cseppig kiitta azt s azután mély, erősítő álomba merült.

O'Brien s a kis Celesta — mert így hívták az ezredes leánykáját — oly hü ápolói voltak Péternek, hogy ez szemmel láthatólag javult. Alig telt bele két hónap s egészsége már egészen helyreállott.

A foglyok és az ezredes családja közt valóságos baráti viszony fejlődött ki s ennek többféle oka is volt.

Az ezredes szintén angolországi származásu volt; őt is O'Briennek hívták; ezenkívül pedig az is elősegítette a barátságot, hogy a két ifju mindig előkelő emberekhez való finomsággal viseltetett az ezredes családja iránt. A tizenkettedik hét vége felé parancs jött, hogy a két fogoly angol tiszt legyen készen, mert harmadnap Toulonba kell menniök s ott egy másik csapat angol fogolyhoz csatlakozniök, hogy onnan majd tovább vigyék az ország belsejébe. Ugyancsak kapóra jött tehát nekik a kétszáz arany, s az új öltözék, amit Savage kapitány küldött.

A bucsu igazán megindító volt s kivált a kis Celesta sirt keservesen. Az utazás Toulon felé egészen kényelmesen történt meg. Az ifjak lovon mentek s mivel becsületszavukat adták arra, hogy nem szöknek meg, a katonák nem igen örködtek felettük. Tizednapra megérkeztek rendeltetésük helyére, Montpellierbe. De itt nem maradtak soká s néhány nap múlva új parancs jött a tovább menetelre.

E parancs értelmében a közembereknek Verdunbe kellett menniök, a két fiatal tisztnek pedig a Givet nevű fellegvárba, mely az Ardennes hegységben épült. De a parancsban egyszersmind az is benne volt, hogy a foglyokat igen szigorúan kell tartani s a becsületszónak hitelt adni egyáltalán nem szabad.

Az út három hétig tartott s ez idő alatt meglehetősen rossz bánásmódban részesültek. Mire Givetbe érkeztek, akkor már épen négy hónap múlt el elfogatásuk óta.

— Péter, — szólalt meg O'Brien egyszer, midőn az erődtímenyeket s a lenn hullámozó Maas folyót nézte, — azt hiszem, a karácsonyt már Angolországban üljük meg.

— Az lenne csak a jó! — sóhajtott Péter. — De ha ezeket a széles árkokat s magas falakat látom, akkor nem igen merem hinni.

Az ő, ki ott járkált, észrevette, a foglyok pillantásait s úgy látszik, kitalálta a beszélgetés értelmét, mert így szólt:

— Innen senki sem menekül meg.

— Az előtt, aki bátor, semmi sem lehetetlen, — felelt O'Brien az őre tekintve, — csak azt szeretném, ha pénzért vagy jó szóért megkaphatnám a vár tervét.

— S mennyit fizetne érte?

— Öt Napoleon-aranyat.

— Jó, megkapja a részletes tervet.

Az ő, átadta a foglyokat az ügyeletes tisztnek, de

néhány perc múlva visszatért s jelentősegteljesen adott át O'Briennek egy régi selyem zsebkendőt e szókkal:

— Ez az öné!

— Nagyon köszönöm, — felelt O'Brien, mialatt zsebre dugta a kendőt, melybe a vár tervrajza volt beletakarva, — fogja barátom, itt egy kis borraavaló! s ezzel az ő kezébe csusztatta az őt Napoleon-aranyat.

Nem telt bele egy negyedóra s O'Brien és Péter lenn voltak Franciaország legerősebb várbörtönében.

Harmadik fejezet.

A két fogolynak egy eléggé tágas szobát jelöltek ki lakóhelyül, hova málháikat már előbb levitték volt. Mihelyt magukra maradtak, O'Brien azonnal kinyitotta az egyik ládát s néhány percnyi kutatás után így kiáltott fel:

— Hála Istennek, nem találtak rá!

— Mire? kérdezte Péter.

— Nézz ide. Egész csomó vasdarabot, szöget, csavart, harapófogót s kalapácsot hoztam magammal. Ezt még mind Montpellierben szereztem. De most először is hadd szabaduljak meg valamitől! Zárd be csak az ajtót!

Péter rátolta a retészt, mire O'Brien levetette kabátját, társa meglepetve látta, hogy az ifju egész felső teste szorosán be van csavargatva egy selyem zsinórral. O'Brien elkezdett forogni s ezáltal a zsinór lassan letekeredett s Péter nem győzött csodálkozni azon, hogy mily hosszú. De nem is volt az könnyű dolog, észrevétlenül elhozni. O'Brien testét több helyen sebesre dörzsölte s mélyen bevágta a zsinór, elannyira, hogy néhány napig ágyban kellett maradnia, mialatt sebeit Péter hidegvizes kendőkkel borogatta.

Ez idő alatt O'Brien szorgalmasan tanulmányozta a vár tervrajzát s egy nap aztán így szólt Péterhez:

— Mondd barátom, tudsz te uszni?

— Nem tudok!

— Akkor arról kell gondolkoznom, hogy vigyelek át a Maas folyón csónak nélkül. A folyóig körülbelül már tudom az utat!

— S te csakugyan eltökélted, hogy megkísérled a szökést O'Brien? Hogyan vélsz e falak közül kijutni?

— Bizzál bennem és ne szólj, mert a legerősebb falaknak is vannak fűlei.

A foglyoknak szórakozás gyanánt bizony csak kevés volt megengedve, de azért volt a kevés szórakozás közt egy oly, ami O'Briennek igen kapóra jött s nagy örömet szerzett.

Az ugyanis meg volt engedve nekik, hogy sárkányt eregethessenek. Így O'Brien összeszerezhetett annyi zsineget, hogy kötélhágcsót készíthessen. Egyszer aztán így szólt társához:

— Tudod-e, hogy most már semmi másra nincs szükségem, mint egy esernyőre s egy koromsötét éjjelre.

— Kinek lesz szüksége esernyőre?

— Hát neked, pajtás, — volt a rövid válasz.

A várba koronként elvetődött egy-egy vándor kereskedő. Egyiktől aztán Péter egy jó nagy esernyőt vásárolt s O'Briennek adta. Ez fogta az esernyőt, kifeszítette; megkenste olajjal és viasszal s aztán gondosan eltette ládája fenekére.

A két ifju körülbelül két hónapig volt már Givet-ben, midőn egy reggel mindketten fontos híreket kaptak. O'Briennek azt tudatta a levél, hogy a tengerparti ütközet alkalmával tanúsított vitézségeért hadnagygyá léptették elő.

Péter atyja pedig azt írta, hogy fivére, vagyis Péter nagybátyja, Lord Privilege meghalt. Így az egész grófságot Péter atyja öröklí, utána pedig Péter lesz örököse a birtokoknak s ő lesz a lord, mert most már ő volt az egyetlen fiu, minthogy Tamás rövid idővel Péter távozása után meghalt.

O'Brient a saját előmenetele, valamint a Péternek küldött tudósítás csak még jobban megerősítette szándékában.

— Nem, — mondá, — egy angol lord s egy tengerész hadnagy nem fognak itt, e sötét oduban senyedni. Ugy készülj, hogy még e hét folyamán elhagyjuk e helyet.

Ujhold idején zivataros idő köszöntött be s tartósnak ígérkezett. O'Brien most több mindenfélét becsomagolt Péter kis tarisznyájába s aztán egy este így szólt:

— No Péter, most aztán aludj egy hétre valót, mert azt hiszem, az éjjel nagyobb kirándulást teszünk.

Ez ugy hét óra tájban lehetett. Péter lefeküdt, de éjfél körül O'Brien ismét felköltötte. Néhány perc múlva mindketten az udvaron álltak, hol a koromsötét éj s a szakadó zápor jól megóvta őket a felfedeztetés veszélyétől. Vasrudak és feszítővasak segélyével átjutottak a falakon, majd csuszva, majd kapaszkodva; egy zárt kapun pedig úgy jutottak keresztül, hogy az előtte levő kőkockákat fölfeszgették s ezek alatt oly mély gödröt vájtak, hogy keresztülértek rajta. Végre a folyó partján állottak.

Ekkor kinyitották az esernyőt, s hegyével a víz színeére helyezték. Persze nem merült el, mert a viasz és olaj vízállóvá tették. Nyelére kötelek voltak kötve, melyek között Péternek kellett megfogni, kettőt pedig O'Brien vett fogai közé s ezzel uszni kezdett, maga után vonva barátját. Így tettek meg mintegy harminc méternyi utat s csak akkor kísérelhették meg a partraszállást.

Mikor a két vakmerő ifju küssé lépíhente magát, ak-

kor újra megindultak s egy erdőbe siettek, hogy ott a sűrűben elrejtőzzenek, mert ezalatt már megvirradt. Az erdőbe érve leheveredtek s a lehajló lombok annyira elfedték őket, hogy zavartalanul pihenhettek.

A rettentő erőfeszítésben annyira ki voltak merülve, hogy csakhamar elaludtak s mire fölébredtek, a nap már leáldozóban volt. Ezalatt ruhájuk is megszáradt s most megint kezdődött a vándorlás árkon-bokron keresztül.

A várparancsnokot természetesen még hajnalban értesítették az angol foglyok szökéséről s erre azonnal parancsot adott, hogy utánuk menjenek s visszahozzák. A csendőröknek jutalmat és előléptetést ígértek s ezek nagy hévvel fogtak hozzá a keresésnek. Egy reggel O'Brien a szokottnál is korábban keltette fel Pétert. Nyugvóhelyüktől nem messze tűz lobbant fel s e körül katonák ültek.

— Másszunk fel gyorsan erre a fára! — mondá O'Brien s egy repkénnyel befutott fára mutatott — s ott várjuk meg, míg üldözőink eltávoznak.

Péter felmászott, O'Brien pedig hamar elásta a tarisznyákat a fa tövében s aztán követte Péter példáját. Mikor egészen kivilágosodott, akkor a katonák elszéledtek különböző irányban.

A két menekvő ennek láttára nagyon megörült, de örömük nem tarthatott sokáig, mert egyszerre csak azt vették észre, hogy egy katona mégis ott maradt őrs gyanánt. Ez szüntelenül fel s alá járkált a fa mellett s amint arra a helyre lépett, hol a tarisznyák voltak elásva, észrevette, hogy ott a föld sokkal porhanyóbb. Felhányta tehát a rögzöket fegyvere végével s íme, csakugyan, két tarisznya került a napfényre.

S ezzel figyelmesen nézett fel a fára, hol Pétert csakhamar meg is pillantá. Rákiáltott, hogy jöjjön le s mikor Péter ezt megtagadta, a csendőr fegyveréhez kapott. Egy

pillanat mulva lövés dördült el s Péter lezuhant a fáról. Mikor kábulásából ismét magához tért, nem győzött csodálkozni azon, amit látott. A csendőr ott hevert a földön élettelenül, O'Brien pedig egész jókedvűen állt Péter mellett s így szólította meg:

— Nem történt semmi bajod?

— Nem — felelt Péter s O'Brien erre aztán elbeszélte, hogyan történt mindez. Azon percben, mikor a csendőr épen lőni akart, O'Brien ledobta magát a fáról, egyenesen ennek a fejére úgy, hogy a lövés eldördült anélkül, hogy Péternek ártott volna, a csendőr azonban tüstént meghalt, mert a reá zuhanó súly alatt nyakcsigolyája összezuzódott.

O'Brien minden késedelem nélkül hozzá látott a dologhoz. A holt csendőr ruháit levéve, magára ölté azokat, mialatt így szólt:

— Ide figyelj Péter. E perctől kezdve csendőr vagyok, te pedig foglyom.

Péter megértette barátja szándékát s engedte, hogy ez hátrakösse kezét egy kötéllel.

A két barát ily módon hagyta el az erdőt s most már folytatták az utat, de természetesen leginkább éjjel. Már sok falun jutottak keresztül szerencsésen s a fiatal rab mindenütt nagy részvétet keltett.

Egyszer azonban, mikor utjuk legnagyobb részét már megtették, váratlanul azon csendőrrel találkoztak, aki annak idején O'Briennek a tervrajzot adta volt. Ez felismerte a szökevényeket s az álcsendőr fegyvereit azonnal hatalmába kerítve, mindkettőt elfogta.

O'Brien megkísérté, hátha nagy összeg pénzzel megvesztegethetné a katonát; de hiába. Együtt mentek tehát s mire elesteledtek, elértek egy kis városkába, s megálltak a fogadóban, hogy ott töltsék az éjet. A két foglyot egy másodemeleti szobácskában helyezték el; s a csendőr ott

aludt a mellettük levő helyiségben. O'Brien azonban most sem adta fel a reményt, hanem egyre szabadulási tervekről gondolkozott.

Levetette a csendőr ruhát s újra saját ruháit ölté fel, melyet Péter az uton egy batyuba kötve hozott. Most O'Brien takarókkal és vánkosokkal ügyesen kitömte az egyenruhát s aztán az ágyra fektette.

A báb egészen olyan volt, mint egy élő ember s mikor O'Brien meg volt munkájával elégedve, akkor egy másik ilyen emberalakot csinált s annak meg Péter sapkáját tette fejébe.

Mikor a két báb el volt az ágyakban helyezve, akkor mindketten az ágy alá huzódtak s várták, mi fog történni. O'Brien jól számított. Alig ütötte el az éjfelet, a csendőr óvatosan kinyitotta az ajtót és belépett. De mikor látta, hogy egyik ágy sem üres, megnyugodva távozott. Mikor betette maga után az ajtót, O'Brien előbujt rejtekéből s így szólalt meg:

— Várj csak, most mindjárt pompásan megréfáljuk a szemfüles csendőrt.

Ezzel elővette a lepedőket és ágyterítőket s ezeket összebogozva, az ablak fájára kötötte, az ágyakba tett két alakot pedig szétzilálta, hogy a csendőr láthassa a tévedést. Mikor megint mindezzel készen volt, megint visszafeküdt az ágy alá.

A csendőr rövid idő múlva ismét belépett, de úgy látszik, élt a gyanuperrel, hogy kijátszhatják, most tehát gyertyát is hozott magával.

Ennek világánál aztán látta, hogy az ágyakban nem emberek fekszenek.

Haragudott s eleinte azt sem tudta, mihez fogjon, de amint egy tekintetet vetett az ablakra, meg volt győződve, hogy foglyai megszöktek s azért minden habozás nélkül ki-

rohant a szobából, le a lépcsőn s azzal utánuk, amilyen gyorsan csak tudott.

A két ifju pedig a legnagyobb nyugalommal jött elő az ágy alól s megint úgy hagyták el a házat, mint csendőr és fogoly.

Negyedik fejezet.

A két szökevény egész hajnalig folytatta utját s mikor megvirradt, akkor sűrű bozótban rejtőztek el. Estére kelve megint folytatták utjukat, de nem azon irányban, amelyben eddig mentek, hanem visszafelé, mert így akarták üldözőiket tévutra vezetni.

Hetednapra kiértek az ardennei erdőből, de mivel az országut közelében még mindig méltán tarthattak a megilepetéstől, azt határozták, hogy az uttól mintegy negyedmértföldnyire fekvő erdőcskébe vonulnak s ott egy kis kunyhót építenek.

O'Brien mint csendőr ment be a közeli faluba, hogy élelmi szereket s néhány takarót vegyen. Mialatt az ifju odajárt, Péter különös s megdöbbenő leletre bukkant. A hóban két holttest feküdt, egy férfi és egy nő. Öltözetük egészen idegenszerű volt Péter előtt s ez bámulva nézte a szokatlan ruházatot, a róla lefüggő szalagokat, a két pár hosszú falábat. Ez is ott feküdt a hóban a két holttest mellett. Alig lelte fel Péter mindezt, O'Brien is hazaérkezett s miután egy ideig elgondolkozva nézte a különös leletet, egyszerre így kiáltott fel:

— Hidd el Péter, e szegény megfagyottak balesete nekünk most javunkra szolgál. Mert most már tovább mehetünk a nélkül, hogy a hóban kelljen gázolnunk. Neked egészen jók lesznek e szegény leány ruhái; én pedig majd a férfiét öltöm fel.

Ezzel csakugyan magukhoz vették a ruhákat; a megfagyottakat pedig eltakarították. Majd előszedték a városból hozott élelmiszereket s képzelhetni, milyen jól ízlett a lakoma a kimerült, éhező ifjaknak. Vacsora után pedig a kunyhóba tértek s beburkolózva az ujonnan szerzett gyapot takarókba, egész reggelig aludtak.

Felébredve, O'Brien így szólt társához:

— Reggeli előtt még egy kis gyakorlatot tartunk.

— Gyakorlatot? — kérde Péter elámulva.

— Nos igen, a falábakon! S reménylem, hogy mához egy hétre akár táncra is kerekedhetünk a falábainkkal s annyit mondhatok neked, hogy meglásd, ez a faláb fog minket innen kisegíteni.

Azonnal felkötötték a falábakat s egy fához támaszkodva elindultak. De a legelső lépésnél mindjárt szerencsésen el is buktak mind a ketten. O'Brien még legalább megkapaszkodott egy fában, de Péter ugy elesett, hogy orrán száján ömlött a vér. De azért újra kezdték s egész nap csak ezt próbálgatták s csakis akkor hagyták abba, ha enni ültek le.

Ötödnapra már vigan ugráltak, táncoltak a falábakon s hatodnapra pedig már felöltötték a megfagyott férfi és leány ruháját s aztán vigan indultak meg.

Amint egy faluba értek, elkezdtek a vásártéren táncolni s a furcsa, hosszú lábu táncosoknak ugyancsak sok nézője akadt s ezek szívesen adtak nekik néhány fillért a mulattató látványért.

Másnap közönséges ruhákat vásároltak s mint paraszt ember és paraszt asszony, ugy mentek ki a városból.

Néhány napi ut után elértek egy tengerparti városba, Vlissingenbe. A rég nem látott s várva-várt látvány, a tenger, végre ott terült el előttük. Most csak az volt a kérdés, hogy jutnak a tengerre s a tengeren át?

Elbeszélésünk idejében (1806—1814.) Vlissingen, valamint egész Hollandia Franciaországhoz tartozott. A vendéglős beszélgetés közben előhozta, hogy érdemes lenne az idegeneknek az ő sógora házatáját is megnézni.

Mikor az ifjak meghallották, hogy az illető hajós, akkor azonnal készek voltak meglátogatni. A vendéglősné irt hugának néhány sort s ez jó ajánlólevél volt a hajós felesége előtt.

De mikor aztán azt is elmondták, hogy angol alattvalók s hogy a tengeren akarnak átkelni, akkor az asszony egyszerre megijedt s elmondta, milyen szigorú parancsot kaptak arra nézve, hogy ha angolok jönnek, azt azonnal jelentsék be a hatóságnál. Azt meg már épen nem ígérte, hogy férje átvigye őket a tulsó partra.

— Hivja el a férjét, kérem! — szólt O'Brien.

— De én ugy sem tudom rávenni! — sirdogált az asszony.

— De hátha száz napoleon arany rávenné? E nagy összeg említése kissé megzavarta az asszonyt s némi habozás után csakugyan behívta férjét.

Ez eleinte kereken megtagadta. Hogy ő bizony semmennyiért nem teszi ki magát olyan nagy veszedelemnek. De mikor O'Brien kétszáz aranyat ígért neki, akkor mégis csak ráadta a fejét.

— S ha még ma átkelhetünk, — mondá O'Brien, — akkor még husz aranyat is kap ráadásul.

Erre aztán meg volt kötve az alku s még az est beállta előtt elhozta a révész vendégei számára a matróz ruhákat s ily álöltözetben bátran indulhattak utra.

Mikor az egyik parti őr a révészt a tengerre szállni látta, nevetve kiáltott oda neki:

— Hogyan, már megint utra indulsz? Bizonyosan összevesztetek odahaza az asszonynyal!

Ezen aztán az egész legénység nevetett s a két utas szintén, hadd lássák a többiek, hogy ők itt egészen itthon vannak.

Szorgalmasan eveztek s reggelre ott voltak egy angol cirkáló hajó közelében. A két utasnak sem kellett több, hiszen tudták, hogy ha a hajóra feljuthatnak, az ugyanannyi, mintha otthon lennének.

Mikor eléggé közel értek, O'Brien odakiáltott, hogy eresszenek le egy csónakot. Azok meg is tették minden késedelem nélkül, mire O'Brien kifizette a révészt s ez jókedvűen kívánt neki szerencsés utat. Néhány pillanat múlva O'Brien és Péter az angol hajóskapitány előtt állottak s ennek aztán őszintén elmondhatták csodálatos viszontagságaikat.

A hajó épen hazafelé tartott s harmadnapra Portsmouth előtt vetett horgonyt. Péter még azon este hazatért a postakocsival s itt elhallgatunk, az olvasóra bízva annak elképzelését, mily vidám, mily boldog volt a viszontlátás Péter szülői házában.

Hogyan találta fel atyját Japhet.

Első fejezet.

A londoni lelencházak egyikében egy este a házfelügyelőt erős csengetés ébresztette fel. Az ablakhoz lépett tehát, hogy meglássa, mi történik ott kinn, s ime, a kilincsre egy nagy kosár volt akasztva, és a kosárban egy, mindössze néhány naposnak látszó gyermek feküdt.

A lelencházakban az ily eset igen gyakran fordul elő s azért az öreg házfelügyelő a legkisebb meglepetést sem árulta el. Fogta a kosárkát, bevitte s reggel aztán tudatta az esetet az igazgatóval. Ez lejött s megnézte a kosarat. A feketeszemű fiucska finom flanell ruhákba volt takarva s amint a kosárból kivették, a takarók között egy levelet pillantottak meg. Az igazgató átadta a gyermeket az egyik dajkának, maga pedig a levél olvasásához fogott. Abban e néhány sor volt írva:

»E fiucska jó és becsületes családból való. Neve Neuland Japhet legyen. Mihelyt a körülmények megengedik, hozzátartozói azonnal érte jönnek.«

A levélben egy ötven font sterling (körülbelül 1000 korona) értékű bankjegy is volt, amin az igazgató igen csodálkozott, mert az ilyen talált gyermekeket rendszeren szegény szülők hozzák a kapu elé.

A kis Japhet tehát ott maradt. Mikor tanköteles korát elérte, akkor tanítani is kezdték s a fiu igen nagy örömét lelte a tanulásban. Így az intézet igazgatója s a tanítók abban egyeztek meg, hogy a kis Japhetet kár lenne mes-

terségre adni, mint a talált gyermekek legnagyobb részét szokás, hanem jobb lesz valami más pályára szálni. Mikor egy izben erről beszéltek, a gyógyszerész Kophagus Phineas ur szintén meghallotta s azonnal ajánlkozott, hogy a fiut maga mellé veszi a **gyógyszertárba** s egészen kitanítja. Phineas ur kissé különös **ember volt**, de igen jószívű s dolgát igen alaposan értette.

Japhetet ezután az egyik segédre bízták s ez megmutatta neki a **gyógytár berendezését**, megmagyarázott neki egyet-mást s bevezette a legkönnyebb munkába. Rövid időn oly jól beletanult mindenbe, hogy egészen magára lehetett hagyni. Ügyessége és szorgalma folytán főnöke is igen megszerette, nagyon jól bánt vele s így Japhet jókedvű volt és boldog.

A gyógytárban egy másik ifju is volt s ez azzal volt megbizva, hogy az orvosságokat rendeltetésük helyére szállítsa. Ezt Timothynak, vagy egyszerűen Timnek hívták s lelenc volt épugy, mint Japhet. Szabad óráikban gyakran beszélgettek arról, **amit a lelenházban hallottak**; hogyan találták meg őket s így tovább. Tim ilyenkor gyakran mondta, hogy ő azt hiszi, Japhet előkelő szülők gyermeke. A fiunak persze hízelt ez a föltevés s ha egyedül volt is, gyakran eltöprengett azon a kérdésen:

— Ki lehet az én atyám?

Három év mulva az első segéd elhagyta az üzletet s most már Japhetnek még több dolga volt. De azért ugy osztotta be idejét, hogy tovább is tanulhasson gyógyszerészeti és orvosi könyveiből.

Japhet már több, mint négy éve volt Kophagus gyógytárában midőn egy váratlan esemény jött közbe s ez aztán rásegítette Japhetet arra, hogy elmenjen atyját felkeresni.

Kophagus ur gyógytárából csak két utca választott el egy másik gyógyszertárat. Ennek meg Pleggit

Ebenezér volt a tulajdonosa. Kophagus és Pleggit ennek daczára jó kartársak voltak. Majdnem minden nap együtt sakkoztak.

A gyakori érintkezés észrevétlenül közelebb hozta egymáshoz a két férfit s a gyógyszerár személyzete kezdte észrevenni, hogy a barátság mindegyre erősödik. S a rokonszenv okára is csakhamar rájöttek. Kophagus szeretett volna már gyógyszerárán tuladni, hogy szép tőkepénzével nyugalomba vonuljon. Pleggit ur viszont szerette volna a gyógyszerárát megvenni.

Három hét sem telt bele s az alku meg volt kötve. Kophagus ur gyógyszerárára Pleggit birtokába ment át. De Japhet és Tim ezidőtől fogva hely nélkül maradtak, mert Pleggit ur azt mondta, hogy nem adhat nekik alkalmazást, ugy is elég nagy személyzete van. Aznap, hogy Pleggit a gyógyszerárt átvette, Japhet utrakelt Tim kíséretében, mert ez megígérte, hogy mindig hiven fogja barátját szolgálni.

Második fejezet.

Ha valaki utra indul, először is pénzzel lássa el magát. Hogy uton mennyire szükséges a pénz, azt a két ifju is csakhamar belátta s szomoruan mondogatták, hogy bizony ennyi pénzzel nagyon messzire nem jutnánk el, igyekezniök kell tehát, hogy valami módon többet is kereszenek. Pénztelenségük miatt az apostolok lován folytatták utjokat.

De először füstölt disznóhust és kenyeret vettek utra való gyanánt. Be is csomagolták, de csakhamar kibontották megint s ugyancsak hozzáláttak. Nemsokára jött is olyan kocsi, amilyenre vártak, s ekkor aztán felültek mindketten.

— Azonnal bemutatlak benneteket családomnak, — mondá a komédiás s az ifjak nemsokára egy szép cigányasszony előtt állottak.

De nem voltak egyedül; egy ur is ült a kocsin s ez csakhamar beszédbe eredt a két fiuval.

— Lássák én nagy művész vagyok, — mondá, — lépjenek be hozzám, szép pénzt szerezhetnek.

Tim e tervet nagy örömmel fogadta. Másnap a komédiás — mert a »nagy művész« bizony az volt — egészen tisztességesen s illedelmesen viselte magát, úgy hogy Japhet is beleegyezett a tervbe.

— Reménylem, — mondá, — hogy nem lesz rossz vége.

— Arra törekszem, hogy lehetőleg sok haszonnal járjon az üzlet, — mondá a komédiás. — Minden kereskedő így tesz. Én az emberek ostobaságára építek, mert az okos emberek leginkább ez után élnek.

Dél felé mindhárman felszálltak egy nagy komédiás-kocsira, mely egy városka végén állott.

— Azonnal bemutatlak benneteket családomnak, — mondá a komédiás s az ifjak nemsokára egy szép cigány-asszony előtt álltak.

— Nattie üdvözlö benneteket, — szólt ez barátságosan, majd a komédiáshoz fordult e szókkal: — Hogyan vagy Melchior? — Most már tudták az ifjak, hogy hívják uraikat. E percben egy tiz-tizenegy évesnek látszó leánykát pillantottak meg a kocsiban. Ezt Flitának hívták s az ifjak csakhamar megtudták tőle, hogy nem Melchior és Nattie leánya s hogy azt sem tudja, kik a szülei s hová való, mert otthonából nem emlékszik másra, mint egy gyönyörű szép nagy házra és fehér lovakra.

Melchior valóságos ezermester volt. A kisebb városokban mint szemfényvesztő, jóvendőmondó, kötél-táncos és varázsló lépett fel s mindig nagy sikert aratott. Flita kö-

— Ezt a gyermeket valószínűleg ellopták! — mondotta Tim.

télen táncolt. Tim megtanult bukfencet vetni előre-hátra, aztán tenyerén járni, tüzet enni, szájából egész vég szalagokat huzni ki s több efélét.

Japhetet a kártyamutatványokba és a szemfényvesztésbe vezették be, aztán meg arra tanították meg, hogy lehet a kenyérbélből s más ártatlan, de a legkevésbé sem gyógyerejű anyagokból gyurt pilulákat a hiszékeny embereknek eladni.

Minden jól ment. Melchiornak pompás jövedelme volt s társait igen gazdagon fizette, úgy hogy ezek lassanként szép összeg pénz felett rendelkeztek.

Az ifjak már két éve voltak Melchiornál, midőn egyszer egy idegen cigány jött a komédiáshoz és sokáig beszélt vele. Eltávozása után Melchior tudatta az ifjakkal, hogy nagy utra készül s hogy nem viheti őket magával, azért el kell válniok. E szókkal mindegyiknek egy-egy jól megtömött erszényt adott át.

A válás még az nap délután megtörtént. Minthogy Japhet és Tim most már el voltak látva pénzzel, ismét megkezdhatték kutatásaikat.

A londoni »Victoria«-szálló elé egyszer egy előkelő külsejű ur érkezett bérruhás szolga kíséretében. Az idegen szép szobákat választott ki magának s vacsorát rendelt. A két ujonnan érkezett vendég párbeszédéből könnyen ráismerhetünk Japhetre és Timre.

— Segíts ezt az üveg bort meginni, — szólt Japhet.

— Nem sir, — felelt az, — ne essünk ki szerepünk-ből. Én inas vagyok. Odalenn már ugyancsak ostromoltak kérdésekkel, mert mind azt akarják tudni, ki vagy. Én titokzatosan csak annyit mondtam, hogy nagy utról tértél haza s ismeretlen akarsz maradni.

E percben a pincér lépett be.

— Egy levél érkezett, — mondá — N. J. névre szól s átadandó a címzettnek, ha utjából hazatér. Azt hiszem, sir, önnek szól.

— Itt hagyhatja, — szól Japhet hanyagul. Tim rábeszélésére aztán feltörte a pecsétet. A levélben egy mellékelt irás is volt egy más valaki részére. A levél maga pedig így hangzott:

Kedves öcsém!

Szerettem volna, ha tanácsomat követed s nem térsz haza. De mivel mindenáron hazaakarsz jönni, arra kérlek, lépj fel más név alatt. Hosszas távolléted folytán képed bizonyára eltörlődött már mindenki emlékében. Ide mellékelve küldök egy levelet Mr. Mastertonnak címezve azon utasítással, hogy neked egy csomagot adjon át. A csomag nála van letéve s leveleket tartalmaz. Ezekből megtudod, hogy az az ügy, mely ha kitudódik, ősi czimerünket szennyezi be, szerencsére eltitkolható, ha te is hajlandó léssz terveinkbe beleegyezni. Küldj megérkezésed után hozzám haladéktalanul tudósítást; nem szükséges többet írnod, mint ezt: »Ez és ez megérkezett.« Akkor rögtön felkereslek.

Szerető nagybátyád

Lord Windermear.

Mikor Japhet megtudta, hogy a levél nem neki szól, sokáig habozott, ha vajjon elfogadja-e Tim tanácsát, ki arra akarta rábírni, hogy használja fel az alkalmat s lépjen be a társaságba. Tim furfangos szavai s a vágy, hogy atyját megismerhesse, elhallgattatták Japhet szívében a lelkiismeret szavait s arra birták, hogy ez alkalmat ne mulassza el. Reggeli után Tim egy levélkét vitt Lord Windermear házába e tartalommal:

»Newland Japhet hazaérkezett utjából. Victoria-szálló, Coventgarden.«

Japhet maga ezalatt Mr. Mastertonhoz, egy öreg ügyvédhez ment. Ez nyájasan fogadta s az átnyújtott levél értelmében azonnal odaadta Japhetnek a lepecsételt csomagot.

Alig ért Japhet haza, amidőn a szálloda előtt gyönyörű kocsi állt meg s a belefogott fehér lovak méltók voltak a hintóhoz. Japhet nemsokára egy előkelő külsejű öreg urral állott szemben, ki nem lehetett más, mint Lord Windermear.

— Nemde Lord Windermearhoz van szerencsém? — kérde Japhet kezét nyujtva.

— E kilenc év alatt igazán előnyödre változtál, — mondá a lord örvendve és nyájasan — szivemből üdvözöllek. Átolvastad már e papirokat?

— Még nem, mylord, de itt vannak. Nincs nagy kedvem a pecsétet feltörni.

A gróf erre felvette a csomagot, feltörte a pecsétet s így szólt:

— Kivánom, hogy a délelőttet ezek átolvasására szenteld. Ma este hét órakor nálam étkezel, akkor majd elmondod véleményedet.

Ezek után a lord szívélyes bucsuval távozott.

Japhet e papirok útján egy előkelő család titkaival ismerkedett meg elannyira, hogy végigjátszhatta a neki szánt szerepet. Lord Windermearnak az esti találkozás alkalmával nagy öröme telt derék öccsében s mindent megtett, hogy módot nyujtson neki oly fellépésre, minőt ennek rangja megkövetelt. A lord felkérte egy barátját, Carbonnel őrnagyot, hogy fogja öccsének pártját. Ez meg is tette s az ifjut a legelőkelőbb társaságokba vezette be. Japhet a lord bankárjától annyi pénzt vehetett volna fel, amennyit csak akart. Csakhogy Japhet ezt nem tette s igyekezett saját megtakarított pénzéből élni meg; ámde

Carbonnel szeretetreméltóságát felhasználta arra, hogy forró vágyának teljesedéséhez közelebb jusson.

Japhet már néhány hete játszotta az öcs szerepét. De ekkor levelet kapott a lordtól azon meghagyással, hogy azonnal jöjjön el hozzá. Mikor odaért, azt hallotta, hogy ezalatt a valódi öcs is megérkezett s így ő mint csaló áll a lord előtt. Japhet azonban nem veszté el lélekjelenlétét, hanem elmondotta, hogy mi vitte e lépésre. Őhaját, elhagyatottságát oly meghatóan ecsetelte a lord előtt, hogy ez megbocsátott neki s csak azt akarta tudni, mily árt követel Japhet azért, hogy hallgasson s el ne árulja a család titkát.

— Az ár, mylord, — felelt Japhet — csak az, hogy az ön felőlem táplált jó véleményét visszanyerjem. Ez árért ünnepélyesen kötelezem magamat a hallgatásra s zálogba teszem érte minden abbeli reményemet, hogy atyámat valaha feltaláljam. Elhagyott árva vagyok, ki mindent megtenne azért, hogy atyját feltalálja.

— Ön derék ifju — mondá a lord megilletődve. — Megbocsátok önnek, sőt segítségére is leszek. Rendelkezők pénztáram felett, ez közelebb fogja önt célja eléréséhez vinni. És még egyet: Carbonnel őrnagy előtt továbbra is unokaöcsém marad.

Japhet egyszer csak azon vette magát észre, hogy egy év elmúlt, de ez idő alatt semmi sem vezette a kívánt nyomra.

Egyszer Japhet Carbonnell társaságában éppen egy ékszerész-üzlet felé közeledett, midőn onnan egy magasrangú éltes katonatiszt lépett ki s hintájába szállt.

Amint beléptek, a kereskedő így szólítá meg Japhetet:

— Mily kedves és szeretetreméltó az ön atya, uram. Talán nem is látta, hogy éppen most lépett ki innen?

Japhet elbámult e szavakon s megkérde a kereske-

dőt, hogy mi vitte e gondolatra. Erre az ékszerész elmondta az ifjunak, hogy az üzletben levőket mind meglepte a csodás hasonlatosság a tábornok és Japhet között. Amint az ifju ezt meghallotta, sarkonfordult és kirohant az üzletből. De gyors távozása által azon gyanut vonta magára, hogy lopott. S szerencsétlenségére az ékszerész azt vette észre, hogy csakugyan hiányzik egy szép gyémántgyűrű.

— Fogjátok meg! Tolvaj, tolvaj! — kiáltá az ékszerész, mire a járó-kelek figyelme azonnal a szaladó Japhetre irányult. Egy ember, aki mellett elhaladt, gáncsot vetett neki, úgy hogy Japhet elbukott. Ekkor lefogták, bevitték a törvényszékre és megmotozták, de természetesen semmi lopott holmit sem találtak nála. Mindamellett ott tartották, de szerencsére néhány óra múlva az ékszerész azon üzenetet küldte a törvényszékre, hogy a gyűrű megkerült, az ifju tehát ártatlan. Így Japhetet azonnal szabadlábra helyezték. Japhet e perctől fogva tovább kereste a tábornokot s végre sok utánjárás után annyit sikerült megtudnia, hogy ez De Benyon Esquire volt, indiai tábornok s most rokonai látogatására ment Írországba.

Japhetnek sem kellett több; egy napot sem késett s tél közepén utnak indult Írország felé.

Harmadik fejezet.

Japhet először is Dublinba ment s ott a De Benyon család felől kérdezősködött. Válaszul azt nyerte, hogy a De Benyonok az ország legrégebb, leggazdagabb családjai közé tartoznak s birtokaik Connemare környékén fekszenek.

Japhet nem riadt vissza a hosszú és fárasztó uttól s tizednapra egy városkába érkezett, honnan egy De Benyon nevű ur birtoka már nem volt messze. Japhet másnap reg-

gel irt a birtokosnak s megkérte, fogadja őt el egy órára. A birtokos teljesítette kívánságát s mikor Japhet belépett hozzá, megkérde az ifjutól, mily ügyben óhajt vele érintkezni?

Japhet így felelt:

— Tudomásom van oly valamiről, amire a De Benyon család talán igényt tarthatna, mert lehet, hogy hozzájuk tartozik.

Az olvasó kitalálhatja, hogy Japhet saját személyét értette az alatt, ami »lehet, hogy a De Benyon családhoz tartozik«. A földbirtokos azt hitte, hogy vendége jogtudor s ezért készségesen felelt neki. Elmondta, hogy a De Benyonok négyen vannak fivérek s ezek közül William gróf már 20 éve tábornok az indiai hadseregben. Ez régen egy szegénysorsu s egyszerű származásu leányt vett el, de a fiatal asszony férjének Indiába való utazása előtt meghalt. William gróf nem régen itthon volt szabadságon, de most ismét visszament Kalkuttába. Azon kérdésre, hogy a tábornoknak vannak-e gyermekei, a birtokos nemmel felelt.

Japhet egy ideig azon gondolattal is foglalkozott, hogy elmegy Kalkuttába s személyesen beszél a tábornokkal, de ekkor valami jött közbe, mi Japhetet szándékától egyelőre egészen eltérítette. Utközben, midőn Dublinba akart visszaférni, egy nagyobb mezővárosban szállt meg. De mennyire elámult, midőn a vendéglő cselédsége között egy fiatal leányban Flitát ismerte fel. S csodálkozása mind nagyobb lőn, mikor azt hallotta a leánykától, hogy Melchior, a szemfényvesztő ezalatt gróffá lett. Most már De Clare Henrik grófnak nevezik s Connemareban van birtoka, a szép Mount Castle. Ugy látszik, sikerült neki jogait elismertetni, mert az iratok felmutatása után azonnal átadták neki a kastélyt s a hozzátartozó birtokokat. Flita azt is elmondta, hogy Melchior őt Dublinból valami csekélység miatt elküldötte volt s hogy most így kénytelen magát fentartani.

Itt a vendéglőben már egy éve szolgál, de azóta volt egyszer fenn a kastélyban s ott maga sem tudja hogyan, de minden oly ismerősnek tetszik neki, hogy néha azt kell hinnie, mintha már azelőtt is járt volna itt.

Japhetben e szavak azon gyanút ébresztették, hogy Flitát még gyermekkorában ugyanezen kastélyból lopták el s hogy Melchiornak hamisított vagy lopott papirok segélyével sikerülhetett csak e nagy és szép birtokot kézrekeríteni. Mindjobban meggyőződött arról, hogy itt valami gatzett forog kérdésben s elhatározta, hogy ezt felfedezi.

Japhet újra visszautazott s megkezdé kutatásait. Fontos bizonyítékokat szerzett s most már tudta, hogy az állítólagos De Clare Henrik gróf voltaképen csaló. Csakhogy ennek meg néhány kém ezalatt már besugta volt, hogy Japhet mire törekszik. Az ifju egy sötét, zivataros éjen épen a csaló kertje körül lappangott, hogy megfigyeléseket tegyen, midőn egyszerre valaki hátulról fejbe ütötte, mire az ifju eszméletét veszve esett össze.

Midőn ismét magához tért, egy sötét helyen volt, de hogy hol, kinél, arról nem volt sejtelve sem. Feje sajgott s forró volt. Lassanként azonban rájött legalább arra, hogy szalmán fekszik. Majd fölkelte s kezét kinyújtva tapogatózni próbált. Nemsokára néhány üres hordót érintett s ebből azt következtette, hogy pincében van. Sejtette, hogy Melchior hatalmába került. Ekkor újra eszméletét veszti s midőn felébredt, nem tudta elgondolni, meddig feketett úgy, magánkivül. Most arra ébredt fel, hogy egy gyertya világított szemébe s amint feltekintett, Melchior állt előtte régi cigányruhájában.

— Tehát önnek köszönhetem e bánásmódot? — kiáltá Japhet.

— Ez az ön saját hibája. Miért zavarja nyugalmaamat

s miért a környék népe előtt gyanusítani. Sőt most saját embereimet kezdi lázítani ellenem.

— Ön jogtalanul bitorolja e kastélyt s e vétekért meg is fog bűnhődni! — tört ki Japhet.

Melchior elnevette magát.

— Be akar vádolni? Aki ezt merésznél, az életével lakolna. Ön hatalmamban van — folytatá hosszabb szünet után. — Igérjen hallgatást, akkor nemcsak szabadságát nyeri vissza, hanem oly összeget is kap, mely felér birtokom árának felével.

— Ez meggondolást igényel — szólt Japhet.

Melchior eltávozott, de nemsokára egy kosárral tért vissza.

— Ebben étel és ital van, de reménylem, Japhet, egyetért velem abban, hogy mégis jobb lesz az én tervemet elfogadni, mint itt e sötét oduban senyvedni.

E szavakkal megfordult s elment.

Japhet azonnal az évéshez látott s mikor ezt elvégezte, lefeküdt és elaludt. Melchior másnap is eljött hozzá. Igaz, hogy Japhet rettentőnek találta helyzetét, de igazságérzete még sem engedte, hogy beleegyezzék a csaló terveibe. Ezt meg is mondta Melchiornak, mire ez szörnyű haragba jött s becsapva a pinceajtót, gyorsan távozott. Japhet ismét egyedül maradt. Volt ideje gondolkozni, mert Melchior nem jött be sem másnap, sem harmadnap. Japhet ezalatt az utolsó morzsát is elfogyasztotta már a kosárból s mikor az éhség nagyon kezdte gyötörni, az jutott eszébe, hogy hátha Melchior éhen akarja vesztetni. Kétségbeesetten ugrott fel helyéről s a pinceablakhoz menve, teljes erejéből kezdett kiabálni: »Gyilkosok! Gyilkosok!« De hiába! Japhet mindaddig kiáltozott, míg egészen ki nem merült s ekkor féláljultan rogyott le fekhelyére.

Néhány perc múlva léptek hangjára riadt fel. A kulcs

fordult a zárban s egy lámpa fényében két ember volt kivehető. Mindkettő nagy pörölyt tartott kezében.

— Végem van hát! — kiáltá Japhet. — Így sohasem tudhatom meg, ki volt atyám. Ide gyilkosok, végezzétek munkátokat minden késedelem nélkül!

A két férfi közeledett, anélkül, hogy egy szót szólt volna. Az első, ki a lámpát hozta, a földre tette ezt s aztán mindkét kezével fölemelte a pörölyt; de ekkor a mögötte álló hirtelen a földre teperte, száját betömte egy kendővel s kezét erősen összekötözte. Japhet szólani akart.

— Csendesen! — mondá egy jól ismert hang. Az álarcos férfi szólalt meg így. Tim volt. — Csitt, Japhet! — ismétlé suttogva — még nem vagyunk túl a veszélyen, de vagy megmentlek, vagy meghalok. Melchior odakünn vár. Ha bejön, megragadjuk.

E percben lépett be Melchior. Szó nélkül letéperték, megkötözték. A két barát ezután gyorsan elhagyta a pincét, az ajtót azonban gondosan bezárták.

— Most majd megtudja, mit tesz az, éhen halni, — mondá Tim, amint kiléptek.

Ezután lóra ültek, s amint a hajnal szürkülni kezdett, azonnal odamentek a vendéglőbe, ahol Flita szolgált. Ez az urak kérésére rögtön odahívta a derék fogadóst s ekkor mindent megbeszéltek. Tim nyíltan megmondta, hogy az ál-gróf már nem sokáig örülhet az életnek.

A bucsuzásnál azonban Flita így szólt hozzájuk:

— Szeretnék önöktől egy szivességet kérni. Nem tudom elviselni azt a gondolatot, hogy valaki, ha még oly gonosz is, így haljon meg; — hiszen végre mégis azon családhoz tartozott, mely engem felnevelt. Nem hagynák nálam a kulcsot, hogy ennek segélyével megszabadithassam De Clare grófot, ha önök már távolban és biztonságban lesznek?

A lányka kérésének nem lehetett ellentállni.

— Add át a kulcsot Nattienak a kastélyban s mondd meg neki, hogy ki küldte.

Ezzel újra lóra ültek, hogy mielőbb Dublinba érjenek. A lovaglás alatt aztán volt ideje Timnek, arra, hogy elmondja, hogyan jutott el Mount-Castle-ig. Japhet elutazása után néhány nap múlva Carbonnel őrnagyot megölték párbajban, de a nemeslelkű ember végrendeletében szép házat s jelentékeny mennyiségű készpénzét Japhetre hagyta. Már maga e körülmény is arra készítette Timet, hogy siessen barátját visszahívni; de ehhez járult még az a hír, hogy a londoni lelencházban egy előkelő ur tudakozódott bizonyos Newland Japhet iránt. Tim ekkor elhatározta, hogy barátját felkeresi. Folytonos kérdezősködés útján sikerült neki Mount-Castle közelébe jutni s itt, a szomszéd városcában egy ember azt kérdezte tőle, nem vállalkozniék-e jó pénzért arra, hogy valakit láb alól eltenni segítsen? Timnek rögtön az villant eszébe, hátha ez a valaki éppen Japhet, s arra gondolt, hogy talán segítségére lehetne barátjának. Színel beleegyezett tehát a gaz tervbe s így hála Istennek sikerült barátját megmentenie. Amint Dublinba érkeztek, Japhet a kiállott izgalmak folytán nagy lázba esett. Ágyát csak tizen napra hagyhatta el s ekkor a háziszolga egy csomagot hozott, mit Japhet Flita gazdájánál hagyott volt s mit a leányka most utánaküldött. Tim felbontá a csomagot s először is egy kis cédula akadt kezébe. Flita ezt írta:

Tisztelt uram! A kastélyban igen rosszul állnak a dolgok. Sir Henry megölte magát.

Flita.

— Megkimélt minket attól, hogy nekünk kelljen őt a földi igazságszolgáltatásnak átadnunk, — mondá Japhet. Másnap minden ujságban olvasható volt az a hír, hogy

De Clare Henrik öngyilkosságot követett el s azt hagyta hátra írásban, hogy az egész kastély és az összes földek jogos birtokosa nem más, mint De Clare Cecila, kit a környéken Flita név alatt ismernek.

Negyedik fejezet.

Ifju hősünk rossz társaságokba került. Japhet a kártyázásra adta magát. Változó szerencsével játszott. Több ízben egész vagyont nyert már, de egyszer aztán egészen kifosztva, üres zsebbel távozott a játékasztal mellől.

Ekkor még egy kísérletet tön. Eladta Carbonnelltól örökölt házát s ennek árával még egyszer megkísérté a szerencsét. Egy óra múlva egy fillér nélkül hagyta el a játékbarnangot.

Koldus volt, de független s föltette magában, hogy az is marad. Sohasem aludt jobban, mint ez éjjel. Másnap reggel leült s ezt írta Timnek, kit néhány nappal ezelőtt valami dologban elküldött volt:

Kedves barátom!

Mindenemet eljátszottam s most, midőn Téged elhagylak, semmi egyéb sincs birtokomban, mint husz font sterling és az utiládámban levő ruhák. Neked hagyom az egész ház berendezését, tedd pénzzé. Lehet, hogy soha sem látjuk többé egymást. A jó Isten áldjon meg. Változatlan hálával

barátod

Newland Japhet.

Néhány órával később Japhet egy zsibárus boltjába lépett s mikor az üzletet elhagyta, már földműves-ruhába volt öltözve s a vállára tett boton jókora motyót vitt,

Napszámban akart dolgozni, hogy kenyerét megkeresse. Leült ugyanazon padra, hol Timmel egyszer oly jóízűen fogyasztották a füstölt húst s itt aztán sokáig gondolkozott változatos, kalandos életéről. Álmodozásaiból egy hang verte fel:

— Ugyan öcsém, nem tartanád egy kicsit a lovamát?

Japhet közelében egy ur szállott le a lóról s az ifju odament, hogy a lovat megfogja, a botot s batyut pedig otthagyta a padon. A lovas egy házba ment be, de egy negyedóra múlva ismét kijött s borravalót adott Japhetnek, amiért a lovat tartotta s azzal elvágtatott. Japhet most visszatért a padhoz, hogy batyuját és botját felvegye, de ez nem volt sehol. Az ifju nagyon elszomorodott azon, hogy még ezt is elvesztette s fejét bunak eresztve ballagott tovább. Az országút melletti árokból nyögés és jajgatás hallatszott, mire Japhet odasietett s egy embert látott ott feküdni véres fejjel. Azt gondolta, megpróbálja, hátha segíthetne rajta. A mint épen fel akarta emelni, négy ember rohant oda s megragadták Japhetet, miközben az egyik, egy hatalmas, erős alak, így kiáltott:

— Esküdni mernék rá, hogy ez a másik az, aki engem megtámadott. Most azért jött, hogy derék társát valamikép elvihesse innen.

— Csalódtok! — felelt Japhet. — Én csak azért jöttem ide, mert jajgatni hallottam ezt az embert. De azt sem tudom, kicsoda, micsoda.

— Beszélhetsz nekem, — mondá egy másik, ki rendőr ruhát viselt. — Azért velünk jössz!

Ezzel megkötözték Japhet kezét s elvezették, mialatt a másik kettő a sebesültet hurcolta el.

Japhetet börtönbe vetették s két hétig ott is maradt, mert a törvényszéki vizsgálatot addigra halasztották, míg a sebesült felgyógyul,

A nagy erős férfit Armstrongnak hívták. Elmondta, hogy a Brentford felé vezető úton két rabló támadta meg. Egyiknek egy batyu és egy bot volt a kezében. Ez utóbbi (»Ez volt az, uram«,» mondá Armstrong Japhetre mutatva) azt kérde, hogy hány óra s mikor Armstrong erre óráját kivette, akkor hátulról megragadták s egy bottal jól fejbe-vágták. (Itt aztán felmutatták a botot is, melyet Japhet a zsibárusnál vett.) Armstrong folytatta elbeszélését s el-elmondta, hogy nagy erejénél fogva sikerült neki az egyik rablót legyűrni, a másik azonban megfutamodott. Tanu gya-nánt először is a zsibárust hívták fel s természetesen ez is azt bizonyította, hogy a botot és a napszámosruhát Japhet vette nála. Mikor a tanuk kihallgatása véget ért, a bíró e szavakkal fordult a rablóhoz:

— Ogle Benjamin, ön hallotta a tanuk vallomását, bűnösnek vallja-e magát vagy ártatlannak?

— Ártatlan vagyok — felelt a vakmerő rabló.

— S ön Maddox Fülöp? — fordult most Japhethez.

— Uram, — szólalt meg Japhet — az én nevem nem Maddox Fülöp, hanem Newland Japhet.

— A jegyzőkönyvbe a másik név van felvéve, az ön cinkostársa e nevet mondta.

— Méltóztassék Ogle-t megkérdezni, vajjon látott-e engem ezelőtt valaha? — kérde Japhet.

— Persze, hogy láttalak — felelt a nyomorult, mi-közben torkaszakadtából nevetett.

— Ön hallotta Ogle válaszát, — szólt a bíró — felel-jen tehát, bűnös-e vagy sem?

Erre Japhet komolyan és önérzetesen elmondta mind-azt, amit tudunk s e szókkal végzé:

— Szerencsétlen vagyok, de bűnös nem.

A vizsgálóbíró figyelmesen hallgatta a vádlott szavait, de fájdalom, annyi bizonyíték szólt Japhet ellen, hogy a

törvényszék hosszas tanácskozás után mindkettőt halálra ítélte.

Az ítélet kihirdetésekor Japhet ájultan esett össze. Ekkor maga Ogle is megrendült s amint kivezették, így szólt a porkolábhoz:

— Ezt a szegény fiut most halálra ítélték, pedig én megakadályozhattam volna, ha akartam volna.

A porkoláb e szavakra azonnal jelentést tett a törvényszéknek, mire a rablót újból elvezették s ekkor aztán kimerítően elbeszélte mindent. Töredelmesen bevallotta, hogy ő volt az, ki Japhet botját és batyuját ellopta, mialatt a lovat tartá s azután azt is megvallotta, hol tartózkodik cin-kostársa jelenleg. Mikor az ügyész ezt meghallotta, azonnal parancsot adott, hogy keressék fel az igazi Maddox Fülöpöt. A porkolábnak azonban megmondták, hogy az ifjunak minderről egy szót se szóljon, nehogy időnek előtte hiu reményeket ébresszen szívében.

Az ítélet végrehajtásának napja elérkezett. Makkox Fülöpöt ezalatt elfogták, sőt az Armstrongtól elrabolt tárgyakat is megtalálták nála. Mikor aztán tudtára adták, hogy Ogle ellene vallott, akkor mindent beismert, úgy, hogy Japhetet bátran szabadlábra helyezhették. Szabad volt tehát ismét, de mily állapotban? Betegen, lázasan, elgyengülve s igazán koldus gyanánt hagyta el a törvényszéki palotát. Mint valami örült járt fel s alá az utcákon s néha megragadta a járókelőket, miközben lázban égő szemmel meredt rájuk s ijesztő hangon kérde:

— Te vagy az én atyám?

Majd ismét elrohant s zokogni kezdett, míg végre negyednap kimerülten rogyott össze Reading városában egy kapu alatt.

Ötödik fejezet.

Mikor Japhet ismét felébredt s körülnézett, azt látta, hogy szép tiszta ágyban fekszik s ágya mellett egy nő ül.

— Uristen! — kiáltá Japhet — hol vagyok?

— Kophagus ur házában — felelt a nő.

— A gyógyszerész, a sebész házában?

— Ott. Eddig is ő volt az, aki önt ápolta. De most megyek s értesitem férjemet arról, hogy ön felébredt.

Japhet megtudta tehát, hogy ez Kopenhagusné aszszony volt (a gyógyszerész azóta házasodott meg) s amint ezen gondolkozott, megnyílt az ajtó s megjelent a gyógyszerész nejével együtt. A fiatal beteget régi gazdája, a jó Kophagus ur üdvözölte az ő éles hangjával és darabos modorával. Kophagus ur nagyon megörült s szívélyesen szorítá meg Japhet kezét, mialatt így szólt:

— Newland Japhet — nagy öröm — hm, hm — igazán nagyon — satöbbi.

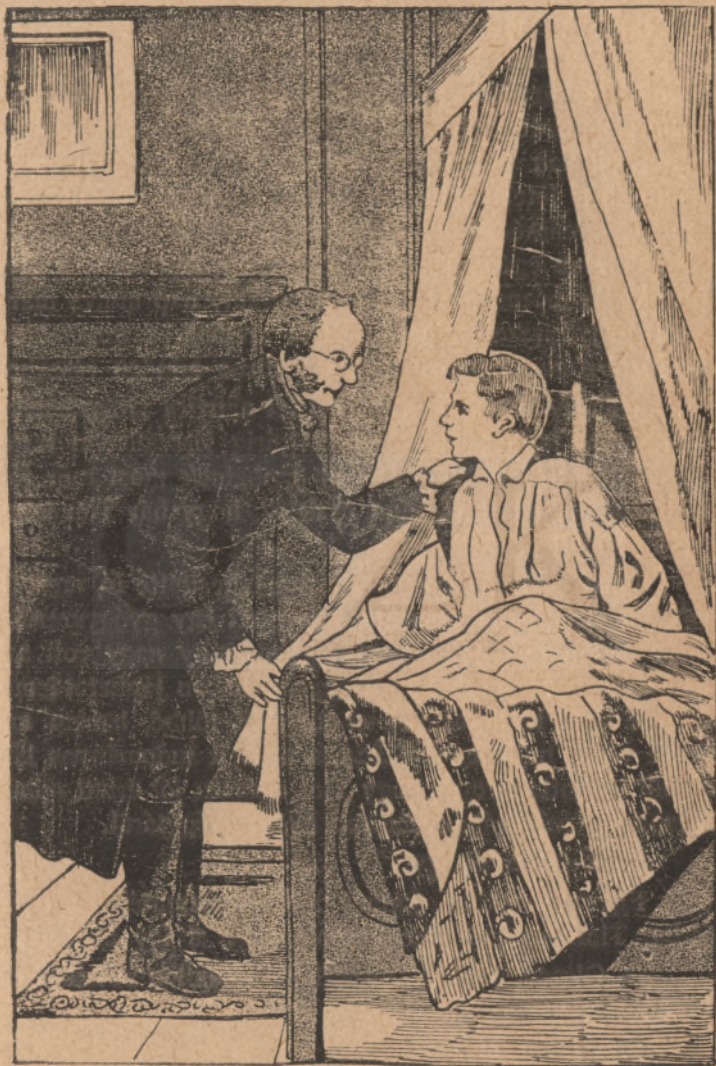
Most aztán megtudta az ifju, hogy Kophagus ur volt az, aki egy közeli ház kapuja alatt megtalálta s azóta itt ápolták. Japhet hálás köszönetet mondott mindezért s aztán Kophagus kértére elmondta röviden mindazt, ami vele történt.

— Hm, hm, — furcsa dolog, — végre sikerült, — szerencse, — itt marad, — a gyógyszerész, — stb! — mondogatta Kophagus ur szokott modorában.

A sok beszéd azonban kimerítette a beteget s miután egy kis erős levest evett, újra elaludt. Mikor aztán felébredt, azt mondta, hogy szeretne felkelni. Kophagus ur azonban közbeszólt:

— Hohó! Ugy-e felkelni, — összeesni? — Szó sincs róla, — vesztég maradni, — erőhöz jutni, — s a többi.

Bizony beletelt abba három hét is, mire Japhet a szo-

A fiatal beteget régi gazdája, a jó Kophagus ur üdvözölte az 5 darabos modoráva

bát elhagyhatta. Ezalatt az egész család annyira megszerette, hogy csak azon gondolkoztak, hogyan tarthatnák Japhetot ezentul is közelükben. Kophagus ur igyekezett lelkére beszélni; elmondta neki, milyen káros az, ha egész életét csak olyan céltalan bolyongásokkal tölti el s mennyivel jobb lenne, ha letelepednék s valami komoly foglalkozáshoz látna. Szerencsére, egy gyógyszerár eladó volt; Kophagus ur akkor az egész összeget előlegezte Japhetnek s így az ifju, ki Gnowland nevet vett fel, néhány nap mulva már ott állt uj gyógyszerárának asztala mellett s szorgalmasan küldözte szét az orvosságokat a város minden részébe.

Néhány hónap mulva az üzlet annyira virágzásnak indult, hogy Japhet az utolsó krajcárig visszafizette tartozását Kophagusnak. Nem is volt Japhetnek most már jóformán semmi más kívánsága, csak az, hogy bár Tim lehetne az ő segédje.

Isten e kívánságot nemsokára teljesítette is, mert Tim egyszer Readingbe vetődött s belépett egy gyógyszerárba, hogy egy doboz pezsgőport vegyen. Mily nagy volt azonban csodálkozása, midőn a gyógyszerészben Japhetet ismerte fel. Ez nem is bocsátotta el magától többé, hanem maga mellé vette, mindennel ellátta s a saját tudományos könyveiből tanította is úgy, hogy Tim egészen jól értett mindent s Japhet bizvást ráhagyhatta az egész gyógytárát.

Évek teltek el így.

Egyszer, midőn Japhet délben visszatért a gyógytárba, Tim sugárzó arccal futott eléje s így kiáltott:

— Olvasd, Japhet, olvasd! — mialatt a »Times« című hirlapot tartá az ifju elé.

És Japhet olvasá:

»Ha Newland Japhet, kit annak idején a lelenházban helyeztek el s ki azóta több helyen megfordult; kér-

dezösködni óhajt Masterton ügyvédnél, (Throgmorton-Court Minories 16. szám alatt) akkor felvilágosítást nyerhet azon ügyben, mely miatt eddig is tett már lépéseket. Ha pedig ki e sorokat olvassa, tudna valamit az említett N. J. hgy-létéről, kéretik, hogy dús jutalom fejében tudassa ezt a lap kiadóhivatalában.»

E hir uj életre ébreszté Japhet lelkében a már-már elszunnyadt gondolatokat. Kophagus ur ugyan hm-getett egy kicsit, de végre sem tehetett semmit a dolog ellen s így Japhet még aznap este utrakelt. Mikor az ügyvédhez érkezett, ez elmondta neki, hogy De Benyon tábornok ugy mutatkozott be nála, mint Newland Japhet atyja. A tábornok Indiában roppant vagyont szerzett s most végre már egészen le akar telepedni Angliában. Fiát igen óhajtja már viszontlátni, de attól félván, hogy fia helyét valami csaló találná bitorolni, csálhatatlan bizonyítékokat követel. Masterton és Japhet abban egyeztek tehát meg, hogy legjobb lesz, ha tanuk gyanánt a Ielencház igazgatóját és Kophagus urat kéri fel.

Végre elérkezett azon nap, midőn Japhetnek atyjával kellett találkoznia. Benyon ur az Adelphi-szállóban lakott, de fájós lába már napok óta nem engedte a járást. Masterton és Japhet ide siettek tehát, hol Kophagus és az igazgató már vártak reájuk.

— Engedje meg, tábornok ur, hogy szerencsés legyek bemutatni önnek fiát, Japhetet — mondá az ügyvéd, mialatt kézenfogva vezette az ifjut a pamlag felé.

Ezen egy magas, erőteljes, őszhaju és hosszuszakállu férfi ült. A pamlagtól jobbra és balra diszes állvány állott s ezeken egy-egy pompás tollazatu papagály áldogált, mig a pamlag előtt két szerecsen ült keresztbetett lábbal. Öltözetük pompás indiai szövetekből állott. A tábornok mozdulatlanul ült s anélkül, hogy Japhetet üdvözölte volna.

Végre ráemelte büszke, acélszürke szemét az ifjura s így szólalt meg lassu hangon:

— Lehet, hogy az!

Aztán megkérde egymásután az igazgatót és Kophagus urat, meg mernének-e esküdni arra, hogy ez az ifju Newland Japhet? Az urak megesküdtek s erre a tábornok azt mondá, hogy egyedül akar maradni fiával.

Midőn az urak eltávoztak, a tábornok megszólítá fiát, de nem a legbarátságosabb hangon:

— Ha ön talán azt hiszi, fiatal emeber, — mondá — hogy csinos külseje már biztosítja jóakaratomat, akkor nagyon csalódik. Én azt kívánom fiamtól, hogy legyen kötelességérző, hogy adózzék atyjának tisztelettel s ne legyen olyan, ki atyjának fáradságosan szerzett vagyonát elfecsérli s csak szégyent hoz a De Benyon névre.

Japhetnak e szókra a méltatlankodás és a büszkeség minden vérét efjébe kergette s így szólt az izgatottságtól elfojtott hangon:

— Én is ismerem azon parancsolatot: »Tiszteljed atyádat és anyádat!« De ha ön azt hiszi, tábornok ur, hogy én tolakodni akarok, úgy csalódik. Nekem az ön segélyére nincs szükségem. Ha barátságosan fogadott volna, hálás és gyengéd fiura lelt volna bennem, kinek az a célja, hogy atyja óhajításainak magát alávesse s fájdalmainak enyhítője legyen. De ime, azon pillanatban, midőn azt hittem, hogy legforróbb vágyaim mennek teljesülésbe, ily ridegen utasít ön vissza. De Benyon tábornok, Isten önnel örökre!

E szókkal Japhet mélyen meghajolva távozni készült.

— Megálljon sir! — kiáltá a tábornok nyájasabb hangon. — Kérem, álljon meg egy percre.

Japhet visszafordult s erre a tábornok elmondta, hogy semmi kétsége többé; mert már tudja, hogy feltalálta fiát s csak próbára akarta tenni. De szavai folytán ráismert

benne az igazi De Benyonra. Ezzel karját kitarva, szívére szorította fiát s Japhet sirva csókolta feltalált atyja kezét.

Japhet tehát most már az ország egyik legelőkelőbb családjának tagja volt s ezenkívül örököse mérhetetlen vagyonának. De barátairól nem feledkezett meg. Timet azzal jutalmazta meg, hogy az egész gyógyszerterát neki adta ajándékba a teljes felszereléssel s a pincékben elhelyezett készlettel együtt.

S Japhetnek még egy nagy kincset juttatott a jó sors: rövid idő múlva az ifju nőül vette De Clare Cecília grófkisasszonyt, Mount Castle urnőjét, kihez Japhet már akkor is nagyon ragaszkodott, mikor azt még mindenki csak a kis Flitának nevezte.

Jakab, a Themze fia.

Első fejezet.

Elbeszélésünk hőst nem ok nélkül nevezzük a Themze fiának, mert Jakab a folyón látta meg a napvilágot. Ott született egy hajón. Atyja gyakran hónapokig sem lépett a szárazföldre, mert hajójával folyton ott közlekedett a két part között. Árukat szedett fel, azokat rendeltetési helyükön ismét lerakta s így töltötte egész életét. De nem is igen volt aztán olyan, ki ügyességre vele mérkőzhetett volna s a becsületes öreg hajósnak messze földön nem volt párja.

Felesége erős, természetes, de lassu, lusta asszony volt s legszívesebben lenn tartózkodott a kis hajószobában. S ennek nemcsak az volt az oka, hogy ott legjobban pihenhetett, hanem az is, hogy ott tartotta a pálinkás üveget s ettől nem egykönnyen tudott megválni. Ez a szerencsétlen szenvedély a szeszes italok iránt, fájdalom, mindjobban növekedett az asszonynál.

Jakab atyjának sokkal ártatlanabb kedvtelése volt.

Ennek meg a pipája volt elválhatatlan társa. Ez volt az egyedüli élvezet, amit nem sajnált magától. De különben igazán derék, pontos, szorgalmas, becsületes ember volt. Soha nem tett semmit valakinek ellenére s így aztán nem is volt baja senkivel; egyedül felesége okozott neki koronként nehéz perceket.

Mikor Jakab tizenegy éves volt, két váratlan esemény folytán nagy változások álltak be életében.

Anyja iszákossága egyre nagyobb mérveket öltött, ugy

hogy néha egy hétig sem hagyhatta el az ágyat. Egyszer a hajó épen szénnel volt megrakva s meg is indult, hogy másnap aztán lerakja a szenet a tulajdonos telepén. Egész nap mentek, estére kelve azonban horgonyt vetettek. Az atya is lement a hajószobába aludni, a kis Jakab pedig bebujt rendes éjjeli szállására, a használatlan, üres, tágas kutyaházba. De alig hogy elszunnyadt, hangos kiáltás ébreszté fel. Ijedten ugrott talpra s ekkor azt látta, hogy apja rohan fel a lépcsőn. Meg akarta kérdezni, hogy mi a baj, de mielőtt szólhatott volna, iszonyodva kellett látnia, hogy atya a korláton át a vízbe veti magát s nyomtalanul eltűnik. Néhány percig a víz karikái mutatták még, hol merült alá, de aztán csendes lőn minden.

Alig tért Jakab magához, midőn uj rémület várt reá. A hajószobából füstoszlop tört elő. Azt hitte, ég valami ott lenn. Majd eszébe jutott, hogy az anyja bizonyosan alszik, fel kellene ébreszteni. De amint megindult, alig látta a lépcsőt, oly sűrűen tódult a füst kifelé.

— Anyám! — kiáltá reszkető hangon.

Semmi felelet.

— Anyám! — ismétlé s ezzel a füst dacára berohant a kis szoba ajtaján. Először is az ágyra esett tekintete, de azon csak egy megszenesedett tömeg feküdt. Jakab még nézte egy ideig, de mikor éppen anyja holttestét ismerte fel, a borzalom kiáltásával szaladt vissza a fedélzetre.

Második fejezet.

Mire Jakab kábult álmából felébredt, a nap már jó magasan állott. Először is az jutott eszébe, hogy atya tegnap azt mondta neki: »Holnap aztán Isten igazában munkához kell látnunk, mert lerakjuk a szenet!« Mikor erről

gondolkozott, az jutott eszébe, hogy most, mivel már senki más nincs itt rajta kívül, hát majd partra viszi a hajót ő maga. Ugy is lett; nemsokára elvágta a hajókötelet s mintegy két óra múlva kiköthetett. A hajó tulajdonosa, Drummond ur, a gazdag szénkereskedő, nem győzött rajta csodálkozni, hogy az egész hajón csak ez a gyermek van most s hogy ez egy maga is el tudja azt kormányozni. De a csodálkozáshoz csakhamar a szájalom is hozzá csatlakozott, mikor a fiu elmondta mindazt, ami történt.

— Jer velem, fiam — mondá Drummond ur

A fiu engedelmeskedék s nemsokára a kereskedő házában voltak, hol a háziur felesége s kilenc éves kis leánya jöttek eléjük.

— Vannak rokonaid itt e vidéken, fiam? — kérde az urnő.

— Nincsenek. Én magam is ma vagyok legelőször a szárazföldön.

— Tudod-e, hogy árva vagy?

— Nem tudom, mi az.

— Hogy nincs sem atyád, sem anyád — szólt közbe kis Sarah.

— S mibe fogsz most kezdeni? — kérde Drummond ur.

— Nem tudom. Máskor majd jobban megy minden — felelt a fiu sirva.

— Hogy hívnak?

— Jakab.

— Tudsz írni és olvasni?

— Bizony szeretném, ha tudnék

— Ez a kívánságod teljesülhet — mondá Drummond ur, mert ezalatt elhatározta, hogy gondjaiba veszi a szegény árvát.

Jakab három hétig maradt jóltevője házában, aztán pedig beadták egy árvaházba.

Mikor Jakab az első nehézségeken már túl volt, nagy előmenetelt tett az olvasás és írásban.

Három év telt el így és Jakab ernyedetlen szorgalma folytán többet tanult e három év alatt, mint más talán nyolc éven át. Drummond ur koronként elment az intézetbe, hogy védence felől tudakozódjék s mivel mindig csak szépet és jót hallott felőle, elhatározta, hogy maga mellé veszi, irodájában alkalmazza s derék kereskedővé nevei.

Harmadik fejezet.

Mikor Jakab az iskolákat elvégezte s kitűnő bizonyítványait Drummond urnak megmutatta, ez igen nyájasan fogadta a fiút s azt mondta neki, hogy most legalább egy hétig pihenjen és mulasson kedvére, aztán majd beszélnek a jövőről. Jakab e hetet kitűnően töltötte. A kis Sarahval mindennap elmentek sétálni, majd lementek a tóhoz s Jakab kis csolnakokat faragott; ezeket tarka zászlócskákkal díszítették fel s úgy bocsátották a vízre, amiben a leánykának roppant öröme telt.

Mikor aztán a szabadságidőnek vége volt, akkor Drummond ur tudatta terveit a fiuval. Jakab azonban kijelentette, hogy neki egészen más vágyai vannak.

— Távol legyen tőlem, hogy e sok jó szándékért hálátlan legyek, — mondá udvariasan — de engem legyőzhetlen vágy von a habok felé; oda, a folyóra, ahol születtem. Kérem, Drummond ur, engedje meg, hogy hajóinas legyek az ön egyik vontató hajóján s akkor boldog leszek.

Drummond ur beleegyezett s néhány nap múlva elhívatta »Polly« nevű hajójának kormányosát s Jakabot e mellé adta.

— Nézd, — szólt a fiuhoz Drummond ur, — ez itt Marables, a »Polly« kormányosa. Nyujts kezet neki!

Jakab megszorítá az eléje nyujtott nagy, hosszú kezét.

Drummond ur most e szavakkal fordult Jakab új feljebbvalójához:

— Öntől pedig elvárom, Marables, hogy a fiuval jól fog bántani.

— Nem bántottam én soha senkit még csak egy ujjal sem, — felelte a jó arcú hajós.

Mikor Drummond urtól búcsút vettek, Marables ajánlkozott, hogy majd megmutatja a fiunak a hajót, melynek még egy hetet kellett a kikötőben töltenie. A hajó egy árbocos volt, egy hajószobával s a hajó orrán egy elrekesztett résszel.

— Itt fogsz aludni, — mondá Marables, az elrekesztett helyre mutatva; — a másik ember meg én amott alszunk a hajószobában.

— Van még egy ember a hajón?

— Van.

— S elég nagy a hajószoba?

— Elég nagy, de most nem mutathatom meg, mert a kulcs ott van a másikinál.

— Hogyan, annál, aki önnek alárendeltje?

— Annál — felelt Marables gyorsan, mialatt a hajószobácska ajtaja megnyílt s azon egy még fiatal, de komor külsejű ember lépett ki.

— Gyere csak, — szólt neki Marables, — itt az a fiu, aki mint hajóinas van beírva; — majd Jakabhoz fordulva, így végzé: — Nézd, Jakab, ez itt Fleming.

— No fiu, — mondá Fleming, mialatt le nem vette a fiuról szuró tekintetét, — hát te fogsz nálunk lakni? Csak azt mondom, hogy aztán ne sokat bajlódjál velünk s éjjelenként maradj csendesen a fészkedben, mert tudod, én az

olyanoknak, akik terhemre vannak, szoktam néha egy-egy olyan lökést adni, hogy egyszer csak ott vannak a folyóban!

Jakabot e szavak igen meglepték s így felelt:

— Azt hittem, Marables az egyedüli ember a hajón s hogy csak tőle kapok parancsot.

— Igazán? — mondá Fleming gunyosan. — Tudsz-e uszni?

— Nem, felelt Jakab — de szeretném ha tudnék.

— No, tanácslom is, hogy megtanuld. Hohó, már szinte látom, hogy repülsz majd a korláton keresztül.

— Ha önnek ilyen szándékai vannak, — modá Jakab — akkor legjobb lesz, ha Drummond urat azonnal értesitem, legalább, ha majd nem találják, tudja, hogy hova lettem.

— Nono, hisz ez csak tréfa ám, — mondá Marables, mialatt jelentősen pillantott társára.

Erre ez egyszerre nyájasabb arcot öltött s azt mondta, hogy csak az új hajóinas bátorságát akarta próbára tenni.

Jakabra az első látogatás nem a legjobb hatást tette; Fleming pedig már épen igen gyanusnak tűnt fel előtte.

Mikor megtudta, hogy a hajó két hétig kénytelen itt maradni, elhatározta, hogy ezt az időt hasznára fordítja s megtanul uszni. Ugy is lett; folytonos gyakorlás útján sikerült két hét alatt az uszást megtanulnia.

Két hét múlva aztán szolgálatba lépett. Jakab igen hasznavehető inas volt, mert a végzendő dolgok legnagyobb részét úgy tudta, mint akármelyik mester. Más baj nem is volt egyideig, csak azt kötötte Fleming a fiúnak ismételten a lelkére, hogy óvakodjék a hajószoba közelébe menni. S mikor a fiú ezt egyszer mégis megkísérlé, Fleming észre vette, megragadta a fiút és erősen megrázta, mialatt így kiáltott:

— Mondtam már, hogy a helyed ott van elől, enni

pedig a fedélzeten is ehetsz, így itt semmi keresni való. Ha még egyszer itt talállok, minden csontodat összetöröm.

Marables azt említette volt egyszer Jakabnak, hogy Fleming azért hagyja el esténként a hajót, mert rokonait megy látogatni, akik segítéyzik.

Egyszer ismét eltávozott s ekkor Jakab elhatározta, hogy most figyelni fog. Két óra lehetett éjjél után, mikor Jakab evezősapásokat hallott. Felemelkedett s kidugta fejét rekesz nyílásán. A tele hold fényesen ragyogott s az egész fedélzetet megvilágította.

A fiu tisztán látta, hogy Marables odakötözi a csónakot a hajó oldalához s aztán átvesz Fleming kezéből egy zsákot. A zsák tartalma csörögni kezdett. Mikor Fleming fölmászott a kötélhágcsón, először is azt kérdezte, alszik-e a fiu? Marables igenlőleg felelt. Jakab gyorsan elkapta a fejét a nyílás mellől s aludni akart, de agyában ezerféle gondolat üzte egymást, úgy, hogy jó ideig nyugtalanul forgolódott ágyán. E pillanatban felébredt lelkében a gyanu.

Negyedik fejezet.

Hónapok teltek így. Fleming és Jakab között türhető volt a viszony s Marables iránt őszinte vonzalmat érzett a fiu. De azért a hajószobába való belépés ezentul is tiltva volt. Pedig Jakab azért nagyon sokat gondolkozott azon, mert kíváncsisága és gyanuja fel volt ébresztve. Végre egy este megjött az alkalom a titok felderítésére. Jakab észrevette, hogy egy hasadékon világosság hatol ki. Nesztelenül odalépett tehát s benézett a nyíláson. Marables és Fleming ott ültek egy asztal mellett s egy csomó pénzen osztzkodtak. Marables azt állította, hogy nagyon keveset kapott, de

Fleming kacagott s azt mondta, hogy egy fillérrel sem érdemel többet.

E párbeszéd gyanus volt Jakab előtt s e perctől fogva minden gondolata a hajószoba volt.

Egy éjjel Fleming ismét eltávozott s ekkor Jakab csendesen kibujt ágyából s a fedélzetre lépett. Minden csendes volt. Marables egy vizeshordó mellett ült s szundikált. A fiu dobogó szívvvel közeledett a hajószoba felé. Az ajtó csak be volt hajtva s benn égett a lámpa. Végre elérte a küszöböt s belépett. A szobában a két ágyon s két ládán kívül három szekrényt látott. Jakab kinyitotta a középsőt. Ebben porcellánedények, poharak és evőeszközök álltak. Ezután a másikhoz lépett. Ez be volt csukva, de a kulcs benne volt a zárban. Bármily óvatosan nyitotta is ki a fiu, a závar mégis nagyot csattant, mire Jakab rémülten tekintett ki a fedélzetre. De Marables csak aludt tovább. E szekrényben ezüstkanalak, villák, tálak, aranyórák, karperecek s mindenféle ékszerek feküdtek. Jakab most a harmadikat nyitotta ki. Ebben selyemzsebkendők, csipke fátylak s értékes ruhaszövetek rejtlettek, legalul pedig három pár pisztoly.

Jakab eleget látott; gyanuja meg volt erősítve. Épen vissza akart menni, midőn az jutott eszébe, hogy a középső szekrényt nyitva hagyta. Odalépett tehát s ráfordította a kulcsot, de ez most akkorát csattant, hogy Marables felébredt. Jakab e pillanatban kioltá a gyertyát s azt gondolta, legjobb lesz, ha bevárja, míg amaz újból elalszik. Marables azonban felkelt s odalépett a hajószoba ajtajához. Mikor látta, hogy sötét van, azt hitte, a szél oltá el a gyertyát s ezért becsukta az ajtót s a kulcsot is ráfordította. Jakab fogva volt. Lába a földbe gyökerezett a rémülettől, de mikor kissé magához tért, azt gondolta, legjobb lesz, ha Marables-

nek kiszól, bocsánatot kér tőle, mert ettől távolról sem félt annyira, mint Flemmingtől.

Épen kiáltani akart, midőn Fleming ugrott a kötélhágcsóról a fedélzetre.

— El vagyunk árulva, Marables! — lihegő Fleming csaknem magánkivül, mialatt a hajószoba ajtaját akarta kinyitni. — Azonnal zsákokba kell mindent csomagolnunk. Két emberünk kifecsegett valamit s attól lehet tartani, hogy átkutatják hajónkat.

Ez alatt belépett a hajószobába s tapogatózva kereszte a lámpát. Végre megtalálta, majd gyufát vett elő s egy pillanat múlva az egész szoba megvilágosodott és Fleming látta, hogy Jakab ott áll, a falhoz támaszkodva. E látványra annyira megrémült, hogy a gyufa is kiesett kezéből.

— Jakab! — kiáltá Marables.

— No ez nem fog fecsegni! — tette hozzá Fleming határozott hangon, mialatt a lámpát felcsavarta. — Gyere csak fickó, ki veled!

S ezzel megragadva Jakabot, az ajtó felé huzta.

— Megállj, Fleming! — kiáltá Marables. — Mit akarsz vele?

— El akarom némitani!

— Ne tedd azt, az istenért, ne tedd!

Fleming azonban ekkor oly ütést mért pisztolyával társa fejére, hogy Marables elszédülve bukott hanyatt a fedélzetre. Erre Fleming a hajó korlátjáig hurcolta Jakabot s hiába ellenkezett, belökte a Themze hullámai közé.

Jakab most csakugyan jó hasznát vette annak, hogy uszni tanult. Egyideig egészen a hullámokra bízta magát s a víz alatt maradt; csak akkor bukott fel, mikor már jó messzire volt a bárkától. De remélni sem merte, hogy megmenekül, hisz az **éj** oly sötét volt! Ereje már-már lankadni

Fleming a kajó korlatjáig hurcolta Jakabot és hiába ellenkezett, belökte a Themis hullámai közé.

kezdett, mikor egyszerre evezőcsapásokat hallott, még pedig közvetlen közelből. Odauszott a hang irányában s megragadta az egyik evezőt, miközben segítségért kiáltott. Erre azok rögtön meglassították az evezést a kormányos jel-szavára s Jakab néhány perc múlva benn volt a csónakban. A hideg s a hullámokkal való küzdelem annyira elgyengítették, hogy alig tudott mozdulni. A csónakban ülők azonnal meleg takarókba burkolták s egy korty erős arrak-ot itattak vele. Mikor aztán magához tért annyira, hogy képes volt szólni, egy rendőri egyenruhába öltözött férfi e szavakkal fordult hozzá:

— Micsoda hajóhoz tartozol?

— A »Polly«-hoz.

— Épen azt keressük. Merre van? — kérdé amaz újból.

Jakab erre megmondta az irányt, mire azok gyorsan kezdtek a nevezett irányban evezni. A hajó a folyamrendőrség hajója volt s hat rendőr ült benne. Mialatt eveztek, Jakab elmondta, hogyan került a vízbe, mire a rendőrök azonnal felismerték Flemingben azt, akit kerestek.

— Tehát még gyilkossági kísérlet is járul az előbbi vétekhez, — mondá az előbbi férfi társainak.

A csónak egy negyedóra múlva a vontató hajó mellett volt. A rendőrtiszt legénységével együtt azonnal felment a fedélzetre, de Jakabnak meghagyta, hogy egy ideig rejtőzzék el. Mint tudjuk, Marablest és Fleminget a vizsgálat nem találta készületlenül, így készségesen adták át a tisztnek a hajószoba kulcsát, hol természetesen semmi gyanús dolog nem volt található.

— Nos, hát jó fogást tettek? — kérdé Fleming gúnyosan a kilépő tiszttől.

— Majd kiviláglik, — felelt a tiszt. — Hány emberből áll a hajó legénysége?

— A hányat itt látnak — felelt Fleming.

— Egy hajóinas is volt itt; hol van?

— Elhagyta a hajót.

— Önkényt vagy önkénytelenül?

— Nem értem önt.

— Tehát érthetőbben fogok beszélni. Melyikük dobta a vízbe?

Fleminget e váratlan kérdés megrémitette, de Marables így kiáltott:

— Én nem, én meg akartam menteni. Bár itt volna a fiu, hogy mellettem tanuskodjék!

— Itt vagyok, Marables, s tanuskodom is ön mellett!
— kiáltá most Jakab előlépve. — Ön csakugyan meg akart ez orgyilkostól menteni. Fleming volt az, ki a vízbe dobott, nehogy eláruljam, hogy tudok azon felhalmozott kincsekről, melyeket most a vízbe süllyesztettek.

Fleming halálsápadt lőn e szókra. A tagadás mit sem használt; így a rajtakapott gonosztevő vonakodás nélkül nyujtá kezét a bilincsek elé. Marables pedig örvendve zárta Jakabot karjai közé.

— Derék, jó fiam te! — kiáltá; majd maga ment, hogy a vízbe süllyesztett zsákokat a rendőröknek felhuzni segítse. Mindent bevallott nyiltan s aztán odatartá kezét, hogy a bilincseket rátehessék.

— Mindent megérdemeltem. A bünpalástoló csak oly vétkes, mint a tolvaj.

Most Jakab és két rendőr a hajón maradt, a többiek a bünösöket vitték el s még az éjjel fogságba vetették. Drummond ur szintén csakhamar megtudta a történeteket s ekkor Jakabot ismét visszavitte házába, hol neje és leánya, Sarah, a legszivesebb fogadtatásban részesítették.

Ötödik fejezet.

Drummond ur irodájában egy hely épen üresedésben volt, mert segédje elment; így Jakab készségesen vállalkozott rá, hogy a segédet helyettesítse, míg a »Polly«-nak új kormányosa kerül.

A fiut a Drummond-házban valósággal családtagnak tekintették. De Jakab igyekezett is, hogy e sok jószágot megérdemelje. Szorgalmasan dolgozott s különösen a számolásban tűnt ki. Drummond ur szerette volna, ha Jakab a kereskedői pályát választja, de ez nem akarta magát az íróasztal mellé leláncolni s alig várta, hogy az új segéd megérkezzék és ő ismét szabad lehessen.

Végre mintegy nyolc hónap múlva megjött az új segéd, egy Gubbin nevű köpcös kis emberke. Megvolt már husz éves, de vajmi keveset értett a dologhoz. Drummond ur annál inkább látta a különbséget s azért az ügyes és szorgalmas Jakabot, ahol csak lehetett, mindig kitüntette. Ezért aztán a többiek természetesen haragudtak rá, különösen a főkönyvvivő, Hodgeson. Ez sok kellemetlen percet szerzett az ifjunak, de ez türt s szó nélkül nyelte el a gunyos és sértő megjegyzéseket. Hodgeson még tovább ment, Jakab munkájában mindig hibát talált s egyszer, midőn Jakab egy óriási számadást helyesen s pontosan elvégezett s szépen letisztázva nyújtá át neki, Hodgeson kikapta kezéből, összetépte s haragosan mondá, hogy csinálja meg jobban. Erre Jakab megtagadta az engedelmesmességet. A főkönyvvivő haragja nem ismert határt. Felkapta az ércsarkokkal ellátott főkönyvet s Jakab fejéhez vágta. Ez, hogy magát védelmezze; a vasvonalzót ragadta meg s a főkönyvvivő felé sujtott vele, de oly szerencsétlenül, hogy ez eszméletlenül esett össze. Erre mind köréje csoportosultak s Drummond urral is tudatták az esetet. Mikor

a főkönyvvivő kissé magához tért, úgy mondta el az esetet, hogy ő maga egészen tisztára volt mosva. Gubbin pedig, ki szintén mindig irigykedett Jakabra, bizonyitgatta, hogy úgy van s Jakab a hibás.

Erre Drummond ur maga elé hivatta az ifjut s így szólt hozzá szigorú hangon:

— Azért hivattalak, mert tudtadra akarom adni, hogy szégyenletes viselkedésed folytán nem maradhatsz többé nálam. Azt reméltem, hogy tisztességes állást biztosíthatok számodra a világban, de bizálmamat eljásztad. Nemcsak alattomosnak mutatkoztál, hanem hálátlannak is!

— Hallgasson meg, uram! — szólt közbe az ifju.

— Egy szót se! A Pollynak már van új kormányosa, Most tehát visszamehetsz s úgy leszel ott alkalmazva, mint azelőtt. Fizetésed, mely az itt töltött tizenegy hónapért jár, itt van!

Ezzel Drummond ur eltávozott, de Jakab egy szót sem tudott szólni, csak nézett reá némán, mereven. Természetesen most már ezt is rosszra magyarázták s csak makacsságnak tulajdonította mindenki.

Mikor Drummond ur eltávozott, neje még ott állott s megsajnálva a fiút, így szólt hozzá:

— Nincs valami izeneted férjem számára, Jakab? Ha volna, én majd átadom neki, ha haragja csillapodott.

— Nincs, asszonyom, — felelt Jakab — legfeljebb az, hogy igyekezni fogok, neki megbocsátani.

E válasz a szelidlelkű urnőt is mélyen sértette s az ajtó felé indulva, visszaszólt leányának:

— Jer, Sarah!

De azért az ajtóban mégis visszafordult s búcsút intve, mondá:

— Isten óvjon, Jakab!

Ezzel eltávozott.

Sarah még ott maradt s mikor az ajtó becsukódott, a leányka is azt kérde:

— Nincs semmi mondanivalód, Jakab?

Az ifju e percben lágyult el először. Könnyes szemmel mondá el, hogyan történt a dolog s mikor az elbeszélésnek végére ért, Sarah meg volt győződve, hogy Jakab nem hibás. E percben a szobaleány lépett be, hogy Saraht kihívja.

— Isten veled, Jakab — mondá a leányka és bucsut intve feléje, távozott. Jakab összecsomagolta ruháit s tíz perc múlva elhagyta a házat.

Hatodik fejezet.

Jakab azon idő alatt, míg Drummondnál volt, sokakkal ismerkedett meg, többek között egy Turnbull nevű öreg hajóskapitánnyal. Ez tapasztalt, derék s nagy tiszteletben álló ember volt. Ifjúságában szintén nehéz éveket töltött a hajón, de folytonos törekvése folytán végre kapitányi rangra emelkedett. S most, élte alkonyán nyugalomban és kényelemben tölté napjait. A Themze partján lakott, szép, nagy házában egy öreg gazdasszonnyal, mivel családja nem volt.

Ez az öreg ur Jakabot kezdettől fogva nagyon szerette s most is nyájasan ment eléje e szókkal:

— Nos, édes fiam, mi jót hoztál abban a nagy batyuban?

De mikor látta, hogy kedvence olyan szomorú, maga is elkomolyodott s aggódva kérde, hogy mi a baj?

Erre Jakab mindent elmondott őszintén, szépítés nélkül s az öreg kapitány annyira meg volt kedvence ártatlanságáról győződve, hogy rögtön el akart menni érde-

kében Drummond urhoz, de Jakab visszatartotta s így szólt:

— Oda nem mehetek többé! Elismerem, hogy nagy hálával vagyok Drummond urnak adósa, de ő végre is kitudasított s így nem tolakodhatom házába.

Hiába volt minden szó, Jakab amelletts maradt, hogy függetlenül akar élni s most is úgy tekinté a folyót, hogy az az ő hazája, az ő világa. Így az volt egyedüli kívánsága, hogy a köteles időt leszolgálhassa a folyón.

Turnbull megigérté, hogy segítségére lesz s néhány nap múlva egy este, midőn hazatért, így szólítá meg Jakabot:

— Ugy-e emlékszel az öreg Stapletonra? Sokszor eveztünk az ő hajóján, ha kirándulást tettünk a folyón. Megkérdeztem, nem venne-e maga mellé? Beleegyezett. Hajlandó vagy vele menni?

— Örömmel s nagyon köszönöm önnek, kapitány ur, hogy szives volt érdekemben fáradozni.

Stapleton nem árukat szállított, hanem embereket. Ha valaki a másik partra, vagy a város távolabb eső részeibe akart eljutni, Stapleton dereglyéjébe ült. Az öreg hajós eleinte maga is ott volt, de mikor látta, milyen gyakorlott kézben van az evező Jakabnál, akkor lassanként elmaradozott s ideje legnagyobb részét a korcsmában töltötte. Jakab szorgalmasan szállította az utasokat s minden este szép pénzt adott át Stapletonnak. Jakab változatos, mulatságos életet élt s egészen boldognak érezte magát. Mintegy hat hét múlva aztán Stapleton így szólt hozzá:

— Tudod mit, Jakab? Én már eleget dolgoztam. Ezentul átadom neked a hajót. Te majd csak a jövedelem harmadrészeről számolsz be nekem, a többi a tied lesz.

E terv Turnbulltól eredt. A kapitány ugyanis évi díjat ígért Stapletonnak azon esetre, ha a dereglyét Jakabnak engedi át. Így akarta a kapitány kedvencének a függetlenséget megszerezni. Ki volt most boldogabb mint Jakab!

Jelen állása mindig úgy tűnt fel előtte, mint a legnagyobb boldogság.

Jakab folytonos munkálkodásban tölté idejét. De mikor a tél elérkezett s a folyó befagyott, szünetelnie kellett. Turnbull kapitány ez időre meghívta az ifjút s örült, hogy volt valaki, ki magányát földeritse s kivel kedvére elbeszélgethessen grönlandi utazásai felől.

Egyszer aztán így szólalt meg a kapitány:

— Épen most olvasom, hogy ma a londoni hid közelében nagy jégünnepegy lesz s ökröt is sütnek. Ne menjünk el megnézni?

Jakab örömmel fogadta a tervet. Azonnal odakocsiztak az ünnepély színhelyére, hol ekkor már nagy volt az élénkség. Ember ember hátán; csak úgy tolongtak a zászlókkal diszitett bódék körül. A folyón vig csoportok korcsolyáztak, de a legnagyobb élénkség mégis csak ott uralkodott, hol egy óriási nyárson az ökröt sütötték. A jég szilárd volt, félni tehát nem volt ok, ahol pedig mégis kissé gyengébbnek látszék, ott táblák állottak, hogy a tömeget óvatoságra intsék. A nap már lemenőben volt, midőn egyszerre metsző északi szél kerekedett s a kapitány azt tanácsolta, hogy jó lesz hazamenni. Megindultak tehát, de nem a parton, hanem a jégen, hogy a Dominikanus-hidhoz jussanak. A szél eközben mindjobban kezdett fujni s egyszer csak lekapta Turnbull fejéről a kalapot. Az emberek persze mind elkezdtek nevetni. Turnbull és Jakab meg futásnak eredtek, hogy a kalapot utolérjék. A kapitány előbbre volt, mint Jakab s futott, futott a guruló kalap után. De egyszerre egy roppanás hallatszott s a kapitány eltűnt a jég alatt. Jakab egy percig sem habozott s azonnal kész volt arrra, hogy jóltevőjeért életét is kockára tegye. Azonnal megragadott egy kötelet s derekára csavarva eltűnt a hasadéokban. Szerencsére apály ideje volt. Nemsokára elérte a

kapitányt s ez átfogta a fiu nyakát, mire Jakab visszafelé kezdett uszni. A kötelet azonnal huzni kezdték ott fenn, úgy, hogy csakhamar mindketten fenn voltak ismét a jégen.

Gyorsan bevitték őket a közeli korcsmába s az odahívott orvos ügyességénél fogva megmenekültek a veszélytől. Másnap már annyira voltak, hogy haza lehetett őket szállítani s Jakab alig érzett valami rosszullétet, de Turnbull előre elkészítették az orvosok arra, hogy három-négy hétig az ágyat kell őriznie. Jakab alig távozott jóltevője ágyától s valóban ügyes és szerető betegápolónak mutatkozott. Mikor Turnbull végre elhagyta az ágyat, elmondta Jakabnak, hogy legjobban szeretné, ha az ifju ezentul oly pályára lépne, melyen többre mehetne.

De Jakab megint csak azzal állt elő, hogy ő a világért sem tudna szabadságától s függetlenségétől megválni. A kapitány kénytelen volt engedni s így, amint a jég fölengedett, Jakab ismét ott volt a révben s szállította az utasokat, mindennap szép pénzt szerezve.

Hetedik fejezet.

Egy holdvilágos éjszakán a fiatal hajós épen a révbe akart visszatérni; mikor egy csónak jött vele szembe. A benn ülők, — öt lármázó, daloló ember — ugylátszik, valami kirándulásról térhettek haza, mert ugyancsak hangos volt a kedvük.

— Ide nézzetek! — kiáltotta az egyik, — én tudok az evezővel úgy bánni, mint akármelyik hajós! No, ide vigyázzatok!

Ezzel feldobta az evezőt s aztán utána kapott, hogy félkézzel ismét megkapja. De eltévesztette s ez oly erővel zuhant a különben is korhadt csónak fenekére, hogy két

deszka azonnal kiesett. A csolnak persze rögtön megtelt vízzel s az utasok egyszer csak ott usztak a vízben. Jakab a segélykiáltásra rögtön oda sietett, de eleinte azt sem tudta, melyiken segítsen legelőször. Persze mindegyik első szeretett volna lenni. Egyszerre egy jól ismert hang üté meg Jakab fülét:

— Ide, először én hozzám. Én vagyok a főkönyvivő!

Jakab oda tartotta neki evezőjét, aztán odavonta a csónakhoz s azt tanácsolta neki, hogy kapaszkodják annak a szélébe. Ily módon menté meg aztán a másodikat, a harmadikat s a negyediket. Már azt hitte, hogy egy sincs hátra, midőn egyszerre csak észreveszi ám a pufók Gubbint, amint ott evickél a habok között. Jakab ennek is odanyújtá az evezőt s Gubbin is meg volt mentve.

Jakab ekkor aztán evezni kezdett egyenesen a rév felé. A hatodik ur, ki előre uszott, ott várta őket a parton.

— Ön derék ifju, — szólítá meg Jakabot. — Hogy hívják?

— Kérdezze uram Hodgeson főkönyvivőt s ezt a segédet; — ezek ismernek, — felelt Jakab.

E szókra Hodgeson és Gubbin merően nézték az ifjut s mikor megismerték, szótlanul ugyan, de mélyen meg-szégyenülve távoztak társaikkal. Csak az ur maradt hátra, ki Jakab nevét kérdezte.

— Most nem vagyok azon helyzetben, — kezdé, — hogy tartozásomat leróhassam. De azért Wilson sorhajóhadnagy nem fogja elfeledni azt, amit ön ma tett! — Ezzel megszoritá Jakab kezét s eltávozott.

Az ifju meg volt indulva, de egyszersmind örült is. Sohasem hitte volna, hogy még ő lesz e két ember életének megmentője. Most érezte, mennyire igazat mondanak e szók: »A jó tett még itt e földön elveszi jutalmát!« Vala-

mint ez is: »Szeressétek ellenségeiteket. Tegyetek jókat azokkal, akik titeket gyűlölnék.«

Wilson megtudta azt is, hogy Hodgeson és Jakab között mik történtek s így csak annál jobban bámulta az ifju nemes lelkét. Arról is gondoskodott, hogy e legutóbbi szép tett a nyilvánosság előtt se maradjon titokban. Néhány nap múlva minden hirlapban benne volt az egésznek kimerítő leírása. Így Jakab ismerősei is mind megtudták, milyen nemesen állott boszut két ellenségén. Turnbull egészen büszke volt a védencére, Drummond pedig elküldte hozzá Saraht, hogy Jakabnak mindnyájuk szerencsekívánatát fejezze ki s egy bizalmi állást ajánljon fel neki a Drummond-házban. Jakab ezt igen udvariasan köszönte meg, de nem fogadta el. Szabadságát és függetlenségét nem akarta feláldozni s így tovább folytatta foglalkozását.

Egy ködös novemberi napon egy fiatal tengerész közeledett lélekszakadva. Olajbarna arca csak úgy égett az izgatottságtól s lihegve kérdi Jakabtól, hogy akar-e jó viteldijat szerezni?

— Hova kíván menni sir? — kérde Jakab.

— Gravesendbe, a hajómhoz!

— Az igen nagy út, sir, mennyit ad vitelbér gyanánt?

— Egy aranyat.

— Jó, meg fogom érdemelni. — Ezzel megragadta az evezőt s a csolnak gyorsan siklott tova. Az idegen igen beszédes volt s elmondta, hogy ő másodkormányos ő felsége hadihajóján, a »Sellő«-n s hogy az most Gravesend kikötőjében fekszik, de még talán ma utnak indul Amerika felé.

Délután három óra tájban megpillantották a fregatte-ot. Kék zászlója büszkén lobogott s a fedélzeten nagy volt az élénkség. Ugyancsak itt volt az ideje, hogy a másodkormányos megérkezzék, mert a tenger roppantul elkezdett

hullámsani s Jakab hajójába sok víz csapódott bele. Már majdnem a célnál voltak, mikor egy vizeshordókkal meg-
rakott dereglye olyan lökést adott Jakab csónakának, hogy
ez felborult s mindketten beleestek a vízbe.

A hadihajó tengerészei szerencsésen kihúzták, mialatt
a csónak felfordítva uszott tovább.

Jakab ekkor fölment a többiekkel együtt a hadihajóra,
de itt a másodkormányos egyszerre eltűnt a szeme elől
s az aranyat bizony elfeledte megfizetni. Jakabnak az volt
főgondja, hogy csónakát újra megkaphassa s ezért az egyik
tiszthez közeledve, meg is kérte ezt, hogy küldene ki né-
hány tengerészt hajója elhozására. A tiszt eleinte igen meg-
volt lepve, hogy egy idegent lát a hajón, de mikor meg-
hallotta, mi történt, odament a fedélzet szélére, hogy meg-
nézze, látni-e még a csónakot.

Épen parancsot akart adni, hogy visszahuzzák, mikor
a másodkormányos jelent meg s kezét sapkájához emelve,
tisztelgett, mialatt alázatosan jelenté, hogy megérkezett.

— Ön tovább maradt el, mint engedve volt, — felelt
a tiszt szigorúan — s most még csónakot is kell külde-
nem a felfordult hajó visszahozására.

— Bocsánat, sir, — felelt amaz, mialatt Jakabra muta-
tott, — az volt szándékom, hogy egy derék tengerészt sze-
rezzek hajónk számára.

Jakab elsápadt; mert most tisztán állott előtte, hogy
a másodkormányos ily aljas módon akarja feljebbvalója ke-
gyét megnyerni.

A tiszt azonnal megérté a másik szavait s miután né-
hány kérdést intézett volna Jakabhoz, kijelenté, hogy most
már nem bocsáthatja el többé.

— Tehát erőszakot alkalmaznak ellenem?

— Ha önkényt nem akar itt maradni, igen. Mert ne-
künk tengerészekre van szükségünk. Különben pedig nem

is olyan rossz dolog ám az néhány évig a királyt szolgálni s ez alatt a zsebet jó fizetéssel tömni meg.

Jakab most bánta meg legelőször, hogy mindeddig oly makacsul ragaszkodott függetlenségéhez s csakugyan volt is oka ezt megbánni. Némi reménye azonban mégis volt arra, hogy ismét szabad lesz, mert egyszerre csak megpillantá a hajón Wilson hadnagyot. Azonnal hozzá fordult s ez valóban igen hálásnak mutatkozott. Midőn megtudta, hogy Jakab eddig csak hajóinas volt, s hogy a szárazföldön befolyásos pártfogói vannak, így szólt:

— A hajóinasokat még nem szabad így erőszakkal elfogni; azért, mihelyt a kapitány jön, azonnal tegyen neki jelentést s kérje szabadságát a törvény alapján. Mivel azonban a kapitány nehezen fog e kérésnek eleget tenni, írjon ön Drummond és Turnbull uraknak s kérje meg; tegyenek lépéseket az ön érdekében.

Wilson most papirost és íróeszközöket szerzett az ifjunak, mikor pedig a levelek készen voltak, átadta azokat továbbítás végett egy hajósnak, ki történetesen épen a fregatte mellett ment el.

Estefelé siphang hallatszott s ez azt jelentette, hogy a kapitány közeledik. Jakab igen megörült, mert most már remélte, hogy szabad lesz.

A kapitány nemsokára megjelent a fedélzeten. Magas, csontos, szikár ember volt, vonásai kemények, szeme átható, orra merész. Arcából ha nem is szigor, de nagy határozottság volt olvasható.

Szemlét tartott a hajó egész népessége felett. Majd rövid, de magvas beszédet tartott, figyelemre intve a katonákat. Majd megkérde, nem történt-e azóta valami újabb esemény?

Erre Jakab állott elő s jelenté, mily törvénytelen

módon tették tengerésszé. A kapitány azonban röviden válaszolá:

— Szükség törvényt ront. Ha most történetesen egy királyfit kényszerítettünk volna, s a király és a királyné térden állva kérnének is, hogy szabadon bocsássam, még akkor is a mellett maradnék, hogy nem tehetem mindaddig, míg erre nézve a tengeragytól parancsot nem kapok. Most tehát tudod fiu, mihez tartsd magad! — Ezzel a tisztekhez fordult.

Jakab most már igazán sirathatta volna szabadságát. De atyja mondása jutott eszébe: »Sirással semmire sem megy az ember s ami megtörtént, azon többé változtatni nem lehet.« Így tehát azt tette fel magában, hogy igyekezni fog megtenni azt, amit lehet, mindenek előtt pedig barátokat fog szerezni.

A »Sellő« egyike volt a leggyorsabb hadihajóknak s most az volt a feladata, hogy két hónapig a szigetek és Madeira közt cirkáljon s ezalatt igyekezzék a kalózhajókat feltalálni, amelyek már több angol kereskedőhajót fogtak el. Azután Halifaxba, Uj-Skócia fővárosába kellett a »Sellő«-nek mennie, hogy felváltsa azt a fregatte-ot, mely ott már több éve teljesíti a szolgálatot.

Az első napok a legénység begyakorlásával teltek el s ez bizony nagy dolog volt, mert a kapitány igen szigoruan vett mindent s gyakran tizszer-huszsor is meg kellett valamit ismételniök, míg egészen meg volt elégedve.

Jakab hű maradt minden feltételéhez. Oly tevékeny és használható volt, hogy a kapitány figyelme csakhamar reá irányult s Jakabot néhány hét múlva előléptették. Ez annál figyelemreméltóbb volt, mert Jakab nem volt tengerész-szolgálatra nevelve, de méltó és megérdemlett jutalma volt az ifju szorgalmának.

•A »Sellő« már két hete folytatta útját, de eredménytelenül. Végre Madeirába értek, hol a kalózhajók délfelé vonultak.

— Vitorla! — hangzék egyszer az árbockosárból.

— Hol? — kérde az első hadnagy.

Az őr megmutatta az irányt, mire a kapitány így szólt meg:

— Ennek a hajónak minden áron hatalmamba kell kerülnie, — mondá a kapitány. — De addig várnunk kell, míg megvirrad.

A kapitány a tisztek legnagyobb részével együtt egész éjjel a fedélzeten maradt. Amint szürkülni kezdett, a csónakokat egészen fölszerelték s mikor a nap feljött, siettek fel az árbockosárba. Csakugyan északnyugati irányban, mintegy négy mértföldnyire, ott volt a tegnap esti hajó.

Mivel a szél erősebb lett, megkezdhatték az üldözést. Csakhogy a szélnek a kalózhajó is igen jó hasznát tudta venni. A fregatte néha már oly közel volt hozzá, hogy pusztá szemmel is ki lehetett venni a kalózhajó fedélzetén levő embereket, amint oda voltak kötözve, nehogy a hullámok lesodorják; — de néhány perc múlva már ismét messze volt a két hajó egymástól.

Az üldözés egész nap tartott. Végre, ugy esti hét óra körül a fregatte ismét egészen közel jutott a másik hajóhoz.

Ekkor megkezdték a tüzelést, mire a kalózhajón több ember elesett. Ekkor a kapitány levette kalapját s meglepette azt a levegőben, ami az átadást jelezte. Csakhogy a fregattenak nem volt könnyű dolga, ha a másikat birtokába akarta venni, mert a tenger oly erősen hullámozott, hogy csónakot nagy vakmerőség volt leereszteni. A kapitány tehát felszólítá a legénységet, hogy csak az menjen, aki önként vállalkozik. Többen kiváltak a tömegből, csó-

nakba szálltak s nemsokára szerencsésen elérték a hajót, s a kapitányt tisztjeivel együtt foglyok gyanánt hozták a fregatte födélzetére. Mikor aztán a vihar csillapulni kezdett, akkor a hetvenhat főnyi vakmerő, elszánt legénységet is áthozták. A foglyul ejtett hajóval aztán a »Sellő« csakhamar megindult Halifax felé s öt hét múlva el is érte ennek kikötőjét.

Jakab, mint láttuk, jól és pontosan teljesíté kötelességét s rövid idő múlva kedvence lett mind a tiszteknek, mind a legénységnek.

Két év telt el így. Az ifju már egészen kibékült helyzetével s most már azon reményt is táplálta, hogy idővel tisztté nevezik ki, midőn egy nap két levél érkezett s az ifju sorsát ezek döntötték el. Az egyik levelet egy ügyvéd irta s ez így hangzott:

»Sir! — Azért keresem fel önt soraimmal, hogy jó barátjának, Turnbull kapitánynak hirtelen haláláról tudósítsam. A megboldogult önt tette egyedüli örökösévé s így Turnbull háza, kertje s 30.000 fontnyi készpénze önre száll. Engedje, hogy szerencsét kívánjak önnek. Reményilem, hogy eddigi intézkedéseim ez ügyben, meglegedésével fognak találkozni, ha ön hazatér, ami, — mint hallom — nemsokára meg fog történni.

Tisztelettel maradtam, kész szolgálja

Fletscher János, ügyvéd.«

Képzeltetni, hogy fogadta Jakab e váratlan, de örövendetes hirt. Mozdulatlanul, mint valami szobor, úgy állott, midőn az egyik hadnagy lépett hozzá, hogy a kapitány elé hívja. Mikor odaért ennek szobájába, a kapitány

tudatta vele, hogy fölmenti a további szolgálattól s engedélyt adott neki a hazatérésre.

Jakab a másik levélről eleinte csaknem megfélekedett. Mily nagy volt azonban meglepetése, midőn látta, hogy a levél írója senki más, mint Drummond ur. A kereskedő körülbelül ugyanazt tudatta vele, amit az ügyvéd, de levéléhez egyszersmind egy 100 fontra szóló váltót csatolt s arra kérte Jakabot, hogy bocsásson meg neki s egész háza népének.

Jakab szerencsésjének a híre csakhamar az egész hájón elterjedt s a tiszték ép úgy, mint a közemberek, nyájasan siettek hozzá, hogy szerencsekívánataikat kifejezzék. A kapitány bucsuszavai mélyen bevésődtek Jakab szívébe.

— Ön tudja, — kezdé a kapitány nyájasan, de anélkül, hogy eltévesztette volna szem elől a köztük eddig fennállott viszonyt, — hogy az elbocsátására szóló parancs megérkezett. Ön még ma délután elvitorlázik az »Astraa«-n. Önnek ugyan nincs szüksége többé az általam kiállított bizonyítványra azért, hogy az életben előbbre jusson; de vigye magával hazájába azt a jutalmazó, boldogító öntudatot, hogy mindenkor hiven teljesíté kötelességét azon állásban, hová a sors egyidőre helyezte. Én pedig szerencsét kívánok önnek. — Isten önnel.«

Itt majdnem egy évet ugrunk át elbeszélésünkben s ez időről csakis azt jegyezzük meg, hogy Jakabot nagy vagyona nemhogy elbizakodottá tette volna, hanem ezután is munkásságával iparkodott az emberek becsülését divivni. Drummonddal való kibékülését azzal pecsételték meg, hogy Jakab belépett ennek irodájába, de nem mint alárendelt, hanem mint társ.

Néhány év múlva nőül vette Drummond leányát, Saraht s a két férfi neve alatt az óriási üzlet ugyszólván világhirűvé emelkedett.

Pál és Virginia.

Első fejezet.

Madagaskartól keletre egy sziklás sziget emelkedik ki az indiai oceánból. Éghajlata forró, de levegője azért egészséges, földje pedig rendkívül termékeny.

1726-ban egy család költözött e szigetre, még pedig igen messziről, Normandiából. A családfő, a fiatal Delatour minden szorgalma mellett is hiába keresett Franciaországban valami megfelelő állást s ezért, hogy feleségének és fél éves kis leányának Virginiának jövőjét biztosítsa, e nagy utra határozta el magát. A kis család mindegyik tagja igazi bensőséggel ragaszkodott egymáshoz, s a fiatal nő soha, egy percre sem bánta meg azt, hogy előkelő, nemesi származású leány létére a polgári családból való Delatourhoz ment nőül. Igaz, hogy a családja ezért igen haragudott, de a nő mégis igen boldognak érezte magát.

Delatour Port-Louisban, a sziget fővárosában telepedett le, majd néhány hét múlva Madagaskarba hajózott át, hogy ott néhány szerezsen vegyen szolgák gyanánt az ültetvény részére. De utazására éppen a legrosszabb évszakot választotta. Október közepe táján kötött ki Madagaskarban; itt rövid idő múlva kitört rajta a mocsárláz és meg is ölte.

Felesége már magányosan és elhagyatva élt az idegen világban, ugyszólván minden vagyon nélkül. De a szerencsétlenség erőt adott neki. Elhatározta, hogy hű öreg néger rabnőjével egy darab földet fog művelni a sziget bel-

sejében. A szigetet ekkor még igen kevesen lakták, a földet ugyszólván senki sem művelte, így ingyért lehetett kapni. Delatourné egy hegyszakadékot választott lakóhely gyanánt, mert az egész szigeten ez volt a legvédettebb pont.

Ugyane helyen azonban még valaki kereset menedéket; egy Pool Margit nevű jószívű, élénk asszony. Ez is Franciaországból származott; férjét szintén elvesztette, s csak egy háromnegyed éves fiacskája volt, Pál. Öreg néger szolgája segélyével Margit is a földet művelte s így a két asszony sorsa meglehetősen egyforma volt. Ez aztán természetesen mind közelebb hozta őket egymáshoz. Nemsokára egy közös jó barátot és tanácsadót is találtak az ősz Michelet személyében.

A két barátnő reggeltől estig szőtt és font. Így sikerült annyit szerezniök, ami fentartásukra feltétlenül szükséges volt. Mert feleslegről vagy kényelemről szó sem lehetett. Odahaza mindig mezitláb jártak s cipőt csak akkor huztak, ha vasárnaponként a távoli kis templomba mentek. Port-Louisban ugyan közelebb érték volna a templomot, de a városba féltek bemenni; attól tartottak, hogy ott lenézik őket, mert csak olyan durva, kék vászonruhákba voltak öltözve, mint amilyent a rabszolgák viseltek.

S a két nő barátsága még jobban megerősödött, ha gyermekeikre néztek. Nagy örömük telt benne, ha látták a két szép gyermeket egymás mellett feküdni a bölcsőben, hol mindig úgy aludtak, hogy karjaikkal egymás nyakát ölelték át.

S a két gyermek napról-napra jobban megszerette egymást.

Ha a kis Pál rosszkedvű volt, csak Virginiát kellett eléje hozni s azonnal mosolyogni kezdett s a leányka épen így vidult fel kis társa láttára.

Mikor beszélni kezdtek, eleinte is testvérnek szólí-

tották egymást, később pedig mindig azon iparkodtak, hogy mindent kedvére tegyenek egymásnak. Ha Pál valahol egy szép virágot, vagy gyümölcsöt pillantott meg, azt mindjárt hugának szánta. Virginia pedig mindenben segítségére volt bátyjának.

Igy telt el első ifjuságuk, mint egy szép hajnal, mely még szebb napokat hirdet. Később azután megosztották anyjukkal a háziteendőket. Amint a kakas kukorékolása a hajnalt jelentette, Virginia azonnal fölkelt ágyából, vizet meritett a forrásnál s elkészíté a reggelit. Pál pedig kora reggel kiment Domingoval együtt, hogy ennek az ásás és veteményezés körül segítségére legyen. Ha a nap a hegylanc csucsait megaranyozta, akkor reggelihez gyűltek össze s ezt gyakran a gyepen, vagy a banánfák árnyában költötték el. Ebédjükhöz a banánfa nemcsak ételt szolgáltatott, hanem szép széles, fényes levelei az asztalterítőt is pótolták. Erre azután felrakták a lopótököket tele édes tejjel, továbbá a friss tojást, rizslisztből készült kalácsot, mango-gyümölcsöt, narancsot, granát almát, datolyát és ananászt.

Második fejezet.

A két gyermek szívében sok egyforma szép vonás volt s ez napról-napra szembetűnőbbé vált.

Egy vasárnap reggel, midőn a két anya éppen templomban volt, egy megszökött szerezsen rabnő lépett a kunyhó elé. Virginia éppen a reggelit készítette s meglepetve tekintett a szegény asszonyra. Ez oly sovány és kiaszott volt, hogy Virginia azonnal eltalálta, mennyire éhezhetik. S az asszony maga is elpanaszolta ezt:

— Könyörüljön rajtam, kisasszonykám; már négy hete

bolyongok itt a környéken. Félholt vagyok az éhségtől s mozdulni is alig bírok, pedig a vadászok és kutyák folyton nyomomban vannak. Megszöktem gazdámtól, mert nem bírtam ki kegyetlenségeit.

E szókkal vállára mutatott, hol mély sebhelyek látszottak, mindmegannyi korbácsütés nyomai.

— Először a vízbe akartam ölni magamat, — folytatta — de aztán arra gondoltam, hogy vannak még jószívű fehérek is s így nem kell meghalnom.

Virginia meg volt indulva.

— Légy nyugodt, szerencsétlen asszony, semmi bánatódásod nem lesz. Először azonban egyél. — Ezzel eléje rakott mindenből bőven s a szegény rabnő mohón fogyasztá el az eledeleket. Ekkor így szólt a leánya:

— Szeretnék uradtól számodra kegyelmet kérni. Bizonyosan megesk a szíve rajtad, ha meglát. Odavezesselek hozzá?

— Isten angyala, — felelt a nő, — odamegyek, ahová ön akarja.

Erre Virginia intett Pálnak, hogy kövesse őket.

A rabnő ekkor megindult velük s mentek, mentek, halmokon és sekély patakokon keresztül. Végre délfelé céljuknál voltak. Szép urilak állott előttük s e körül nagy kiterjedésű földek. Az ültetvényeknél egész sereg rabszolga dolgozott. Uruk, egy olajbarna arcú, szikár férfi, bottal járt-kelt közöttük. Virginia és Pál egymás kezét fogva léptek oda eléje, a rabnő pedig hátrább maradt.

A leánya megszólalt, hogy a rabnő számára kegyelmet kérjen. Az ur eleinte nem is igen ügyelt a leánya szavaira, s még csak pipáját sem vette ki szájából. De lassankint, mikor Virginia urias alakját, nemes arcát, szőke fürtös fejét látta, s a bár remegő, de rokonszenves hangot hallotta, arckifejezése szelidülni kezdett s végre botját ma-

Virginia és Pál egymás kezét fogva léptek a rabszolgatartó elé, míg a rabnő a háttérben maradt,

gasra tartva esküdött meg arra, hogy nem bántja a rabnőt, s hogy Virginia kedvéért megbocsát neki. Erre a szercesen asszony hálásan borult ura előtt térdre, mialatt a két gyermek hazafelé szaladt.

Mikor az egyik hegy már hátuk mögött volt, annyira kimerültek a fáradságtól és éhségtől, hogy meg kellett pihenniök.

— Ugy-e édes hugom, — kezdé Pál, — éhes is vagy meg szomjas is? Itt pedig semmi sincs. Mit csináljunk most?

— Isten, aki a kis madarakat sem hagyja elveszni, ránk is gondot visel, — felelt Virginia.

S csakugyan e pillanatban egy forrás csörgedezését hallották. Odasiettek s a tiszta víz egészen felüdíté őket.

Most már csak ennivaló után kellett nézni. Nem kellett soká keresniök. Virginia az erdő fái közt egy fiatal káposztapálmát fedezett fel. A pálmakáposzta, ami e fának csucsán nő levelekbe burkolva, igen izletes étel; csak az volt a baj, hogy igen nehéz volt hozzájutni. Mert a fa törzse ugyan alig volt karvastagságu, de ennek magassága meghaladta a tizenkét métert. Levágni pedig már épen nehéz, mert a legélesebb balta is visszapattan róla s Pálnak kése sem volt. Erre az jutott eszébe, hogy tüzet kellene a fa tövében raknia. Az ám, de hogyan gyújtson tüzet. Tüzkő az egész környéken nem volt. A szükség élesíti az ésszt s Pálnak az jutott eszébe, hogy úgy fog tüzet csinálni, amint a vadak szoktak. Egy hegyes kövel lyukat furt egy vastag száraz faágba, s e lyukba egy vékonyabb faágot dugva, ezt nagy gyorsasággal kezdte forgatni. S ime, néhány perc múlva csakugyan füst tódult ki a lyukból; a fa lángra gyult. Virginia ezalatt száraz fűvet és rőzsét hordott a fa mellé, tüzet gyújtottak s a pálmafa nemsokára nagy

roppanással dőlt le. A két gyermek leszedte a gyümölcsöket s jó étvágygal fogyasztá el.

Virginiát csak az szomorította, ha arra gondolt, hogy otthon ezalatt már aggódnak miattuk. De Pál megnyugtatta s azt mondta, hogy nemsokára otthon lesznek.

Mikor a gyümölcs elfogyott, utra keltek s Pál tanácsára egy háromcsucsu hegyen mentek keresztül. De egyszerre csak egy széles folyóhoz értek s ez egészen elzárta előlük az utat. Virginia ijedve kérde, hogy hogyan mennek most át, de Pál szótlanul kapta ölébe hugát s bár a víz sodra ugyancsak gyors volt, a fiu a köveken lépkedve mégis szerencsésen átvitte Virginiát a tulsó partra. Mikor ismét pihenőt tartottak, Virginia néhány széles, erős levelet szedett s ebből aztán cipőt készített magának, mert mikor a néger nővel elindultak, sietségében elfeledett cipőt huzni s így a kövek most már egészen véresre dörzsölték lábát.

A levelek hűsítő frissessége jól esett neki s ekkor egy bambuszbotot tört s egyik kezével erre, másikkal Pálra támaszkodva, indultak meg.

De ezalatt az erdő mind sűrűbb lőn köröttük, a nap pedig hanyatlóban volt. Észre sem vették, hogy letértek a járt utról s egyszer csak azt látták, hogy egy teljesen ismeretlen erdőben vannak, hol a fák között a folyondár-félék valósággal áttörhetetlen falat vonnak.

Pál ekkor felmászott egy magas fára, azt remélve, hogy onnan talán elláthat az erdő szélére; de csalódott. Köröskörül mindenfelé sűrű erdő terült el. Ekkor kiáltozni kezdett teljes erejéből:

— Jertek, jertek, segítsetek Virginiának!

De válasz nem érkezett, csak a visszhang felelt nek: »Virginia!... Virginia!«

Ekkor a két eltévedt gyermek bánatosan ült le egy

fa alá. Eleinte sirdogáltak is, de azután imádkozni keztek, s ime, alig végzék imájukat, midőn egyszerre csak kutyaugatást hallottak.

— Ez valami vadászkutya lesz, — mondá Pál.

De Virginia így szólt:

— Nekem úgy tetszik, mintha ez a mi Fidél-ünk lenne. Igen, igen, ez annak a hangja. Hogyan, hát oly közel lennénk; s ez talán csak a mi hegyünk.

A leányka nem csalódott; csakugyan közel voltak otthonukhoz s egyszerre csak Domingo jelent meg előttük Fidéllel együtt. Hogy örült a kis kutya! Hogy csóválta farkát s hogy nyalogatta a gyermekek kezét. Domingo pedig sirt örömében s elmondta nekik, hogy reggel óta keresik őket. Elmentek egészen oda a folyóig, ahová a rabnő való s itt tudták meg Virginia jó tettét. A szegény rabnőt is látták, hanem az ültetvényes ugyancsak aljasan szegte meg ígéretét. A rabnő egy fatörzshöz volt láncolva s nyakán egy szeges örv.

Domingo a gyermekeknek először is enni adott a magával hozott kalácsból és gyümölcsből, aztán pedig körül nézett, ha vajjon nem talál-e itt olyan fát, melynek az a sajátsága, hogy zöld korában is ég, még pedig erős lánggal. Csakugyan talált ilyent, s ekkor azonnal meg akartak indulni.

De még egy baj volt. A két gyermek csak most vette észre, hogy lábuk roppantul fáj s alig tudnak járni. Most Domingo sem tudta, mit csináljon.

— Hol van az az idő, — mondá — mikor mindkettőtöket egyszerre is a karomra tudtalak venni? Ti most már nagyok vagytok, én pedig megöregedtem.

Mikor szomoruan néztek egymásra, egyszerre csak egy csapat néger jelent meg, s ezek vezetője így szólalt meg, hozzájuk lépve:

— Láttunk benneteket, jószívű fehér gyermekek, hogy ma egy néger rabnő számára kegyelmet kértetek. Hálából most hazaviszünk benneteket.

Azonnal munkához láttak s a folyondárok szívós, erős inkáiból hordozható ágyat készítve, a két gyermeket arra helyezték el. Domingo ment elől a fáklyával, mögötte ment a négy néger, a gyermekeket vive, mialatt a többi eltűnt az erdőben.

Virginia meghatva mondá Pálnak:

— Lásd, bátyám, a jó tett mindig elveszi jutalmát!

Éjjél táján odaértek a kunyhó mellé. Képzeltetni a két anya örömét.

A jószívű négerek gazdag vacsorát kaptak s mikor ezt elköltötték, áldást és szerencsét kívánva távoztak el.

Harmadik fejezet.

Hetek, hónapok, évek teltek így békében és csendes boldogságban. A két kis család nyugalomát semmi sem zavarta; az irigység és nagyravágyás pedig ismeretlenek voltak előttük. A környékben mindenki tudta róluk, mily jószívűek és szelidek; de azt, hogyan hívják őket, csak igen kevesen. Azért, ha valami idegen azt kérdezte, kik laknak e kezdetleges kis kunyhókban, rendesen azt a választ kapta: »Jó emberek, uram!«

A két kis család gazdagsága ezalatt szépen gyarapodott. Pál különösen mint kertész nagy ügyességre tett szert. Kiment Domingóval az erdőbe s onnan fiatal citrom-, narancs- és datolyafákat hozva, azokat mind házuk köré ültette. Egész gyümölcsöskert keletkezett a kis házikók közelében.

Virginia pedig ezalatt a szegényekkel tett sok jót. Kenyereket sütött s azt kiosztotta közöttük. Ezek a szegény

családok aztán el is jöttek neki megköszönni. A gyermekek oly félénkek voltak, hogy szemüket is alig merték felemelni, de Virginia oly nyájasan beszélgetett velük s oly szívesen kínálhatta gyümölcscsel, hogy lassanként egészen neki-bátorodtak. Ha pedig azt vette észre Virginia, hogy valamelyik nő vagy gyermek nagyon is silány ruhába van öltözve, akkor anyja engedelmével kiválasztott néhány darabot öltöneyei közül s Pált bizta meg azzal, hogy a ruhákat titokban odategye az illetők kunyhójának ajtaja elé.

A két kis családnak sok jó gyógyszerre is volt készletben s ezek oly jó szolgálatokat tettek, hogy a meggyógyított szigetlakók mindig áldva emlegették nevüket.

Esténként a lámpa fényénél beszélgettek vagy dolgoztak s ha valami szerencsétlenségről jött elő a szó, ugy öszintén sajnálják azt, kit valami baj ért. Ha aztán eljött az alvás órája, szívélyes bucsut vett egymástól a két család s ismét örültek a holnapi találkozásra. Néha, mikor elaludtak, a zápor csak úgy ömlött a kis kunyhókra, vagy pedig a szél zugott körötte, s ilyenkor aztán hálát adtak a teremtőnek azért, hogy nekik ily jó menedéket adott.

Pál és Virginia természetesen nem ismerték sem az órát, sem a naptárt és olvasni sem tudtak. Az évszakokat csak a természeti jelenségek rendes váltakozása szerint számították. A nap óráit a fák árnyéka, az éveket pedig aratásuk száma szerint. Ha ebédelni kellett, Virginia így hívta össze a többieket:

— Itt az ebéd ideje; a banánok árnyéka a fa tövét éri. Este pedig így:

— Közeleg az éj. A tamarindfák levelei összezárulnak.

— Mikor látogatsz meg ismét? — kérdeék Virginiát barátai, a szomszédságból való leánykák.

— Majd a cukornád-aratás után!

Igy serdült fel a két gyermek ifjává és hajadonná.

A két barátnő gyakran beszélt Pál és Virginia jövője felől s Delatourné egyszer így szólt:

— A te Domingód már nagyon elaggott, az én rabnőm beteges; rajtunk kettőnkön szinte észre lehet már venni, hogy a forró égélj alatt hamar megöregszik az ember. Nem lenne-e jó, ha Pált egy időre Indiába küldenők, hogy a kereskedés terén próbáljon szerencsét. Ha aztán hazajön, akkor összeházasítjuk Virginiámmal.

E tervet Michelet urral is közölték s ez is helyeselte.

— Az indiai tenger nem igen veszélyes, — mondá. Hat hét alatt megteszi az utat oda, hat hét alatt vissza. Adunk vele néhány göngyöleg gyapotot, aztán ébenfát s különféle gyantát. Indiában mindezt igen jól lehet értékesíteni. A nyereség aztán módot nyújtana arra, hogy nagyobb-mérvű adás-vevésbe fogjon.

A szép terv azonban mégis hajótörést szenvedett s pedig nem máson, mint Pál váratlan ellenmondásán. Az ifju ugyanis azt felelte, hogy bevételeiket úgy is lehetne szaporítani, ha terményeiket itt a közelben jobban értékesítenék, azért nem szükséges idegen országokba menni.

De a két kis család életében azért nemsokára mégis nagy változások állottak be. Delatourné egy nap váratlanul levelet kapott nagynénjétől, még pedig egészen másfélét, mint azelőtt. Az öreg asszonyság, úgy látszik, nagyon magába szállt s a haláltól való félelem igen ellágyíthatta, mert azt irta hugának, hogy jöjjön haza Európába hozzá. Ha pedig talán maga már nem vállalkoznék e nagy utra, úgy küldje el Virginiát, mert ő jó nevelésben akarja részesíteni s vagyonát reá akarja hagyni.

E levél mindnyájukat igen meglepte. Delatourné azt mondta, hogy ő már nem megy el innen. Ez természetesen nagy örömet szerzett a többieknek, csak Virginia maradt szomorú.

Másnap reggel Domingo azt jelenté, hogy egy ur érkezett lóháton két rabszolga kíséretében. A kormányzó volt. Eleinte csak a lakás és a berendezés egyszerű volta tűnt fel neki, de később a rendre, a csinra és tisztaságra is figyelmes lett s nyájasan mondá:

— Az eszközök, melyeket itt látok, csak fából vannak ugyan, de a lakók szive aranyból.

Ezután előadta, hogy Delatourné nagynénje a kormányzóságnak is irt, még pedig azon meghagyással, hogy követeljék hugától kívánatának teljesítését.

— De azt hiszem, — folytatá — hogy nem lesz szükség önt erőltetni, asszonyom, mert kedves leánya szerencsáját bizonyára nem akarja gátolni.

Ezzel egy zacskó aranyat adott át, amit a nagynéni Virginia utiköltségeire küldött. A kormányzó ezután azt is elmondta, hogy a kikötőből a napokban indul egy hajó s hogy neki egy nőrokona is az utazók között van. Virginia tehát ehhez csatlakozhatnék. Még egyszer lelkükre kötötte, hogy e nem mindennapi szerencsét ne utasítsák el maguktól s azzal eltávozott.

Delatourné belátta, hogy a kormányzónak igaza van s komolyan megbeszélte a leányával a dolgot. Elmondta neki, hogy mit csinálna Virginia, ha ő meghalna, valamint a szolgák is.

— Akkor egész nap kellene dolgoznod, mint akármelyik napszámosnak.

De Virginia ettől a legkevésbé sem ijedt meg s ezt válaszolá:

— Te magad tanitottál arra, anyám, hogy a munka nem keserűség, hanem öröm. A munkától nem félek, de attól igen, hogy téged elhagyjalak.

Delatourné meghatva viszonzá:

— Erőltetni a világért sem akarlak, gyermekem. Hisz

nekem legfőbb vágyam az, hogy boldog légy. Tégy úgy, amint jónak látod, én adok időt a meggondolásra.

Virginia estig csakugyan határozott. Kijelenté ugyanis, mindnyájuk fájdalmára, hogy követi anyja tanácsát és elutazik.

Negyedik fejezet.

A hajó már készen állott az indulásra s így Virginiának is sietnie kellett. Mikor aztán az indulás napja csakugyan elérkezett, mindnyájan kikisérték a partra és sirva bucsuztak el tőle, de talán mégis Pálnak esett a válás legjobban nehezére. Mikor a hajó megindult, nem is akart hazamenni a többiekkel, hanem ott maradt s egy magaslatra menve nézett a távozó után. A hajó már régen eltűnt, de ő még mindig látni vélte s csak akkor ment haza, mikor az est is leszállott. Otthon pedig úgy járt-kelt, mint valami álomjáró; azon helyeknek, hol Virginiával szokott volt együtt ülni, neveket adott; a nagy diófa alatt álló kis padot »Virginia padjának« nevezte el s aztán itt üldögélt órákhosszat, miközben gyakran keserves sirásba tört ki. Az ifju annyira neki adta magát a busulásnak, hogy Michelet ur, a ház jó barátja, tanácsosnak tartotta közbelépni. Magához hívta az ifjut s ez ott nála csakugyan talált némi nyugalmat és szórakozást. Eleinte ugyan tökéletes közönyt tanusított minden iránt, de később mégis sikerült lelkében az érdeklődést Michelet urnak annyira felébreszteni, hogy az ifju arra kérte, tanítaná őt olvasni és írni, hogy Virginiával levelezhessen, majd később a történetre és földrajzra. Michelet ur szívesen vállalkozott rá, az ifju pedig szép haladást tett.

Eközben másfél év telt már el, de Virginiától mindaddig nem kaptak levelet s azt is másoktól tudták meg,

hogy szerencsésen érkezett Franciaországba. Végre egy hajó mégis hozott egy csomagot és egy levelet. Ez utóbbi így hangzék:

Szeretett, drága, jó anyám!

Már többször irtam neked sajátkezüleg levelet, de mivel választ sohasem kaptam, attól félek, hogy leveleim nem jutottak kezedhez.

Mióta elváltunk, nagyon sokat sirtam. A néni nagyon meg volt lepelve, mikor mindjárt első nap megmondtam neki, hogy nem tudok sem írni, sem olvasni. Erre másnap mindjárt egy zárdai iskolába küldtek tanulni, ahol még most is vagyok s ahol mindenféle tudománnyal gyötörnek.

A jó néni minden évszakban új ruhákat csináltat nekem; két felcicomázott hölgy pedig azzal van megbizva, hogy engem francia szokásokban neveljen. Azonnal a grófné címet kellett felvennem, a Délatour nevet pedig letennem, pedig e név nekem is oly drága volt, mint neked. De azért az a név is drága előttem, amelyet most viselek, mert az meg a te leánykori neved volt.

Mivel én ilyen fényes helyzetben vagyok, először is arra kértem a nénit, hogy segítsen rajtad is. Hogy erre mit felelt, azt legjobb szeretném elhallgatni, de mivel te arra tanítottál, hogy mindig igazat mondjak, hát csak elmondom. Azt felelte, hogy kevéssel úgy sem lenne rajtad segítve, sok meg a te helyzetedben csak zavart okozna. A néni azt is kereken megtiltotta, hogy veletek levelegzem. Most azonban egy intézetbeli barátnőmhöz fordultam segítségért. Levelemet ő adja fel s kérlék, hogy ti is az ő ide mellékelt címére küldjétek levelet.

Mint már irtam is, nagy fényben élek és mégis egy fillér fölött sem rendelkezhetem. Itt, e gazdagságban, szegényebb vagyok, mint mikor otthon voltam, mert itt sem-

mim sincs, amit ajándékba adhatnék. Mikor aztán láttam, hogy ez a sok mindenféle tudomány mind nem képes nekem lehetőséget adni arra, hogy valami jót tegyek, akkor a tüknél kerestem segílyt. Ezek használatára is te tanítottál annak idején, édes jó anyám. Itt küldök tehát néhány pár harisnyát; ezeket mind magam kötöttem neked és Margit mamának. A sapkát Domingonak szántam, a vörös kendőt pedig Marinak. Tettem bele a csomagba gyümölcsmagokat is, ezeket mind eltettem akkor, ha uzsonnára gyümölcsöt ettünk. A zárda kertjében más egyéb fák magvait is összeszedtem, gyűjtöttem, azonkívül ibolya-, százszorszép-, kakastaréj-, pipacs- és buzavirág magvakat it, mert gondoltam, hogy te és Margit mama örülni fogtok neki s azt hiszem, ez a kis zacskó nem fog annyi keserőséget okozni, mint az, amelyik aranyakkal volt megrakva s elválásunkat okozta.

Mikor elváltam tőled, lelkemre kötötted, hogy minden örömeimet és fájdalmamat közöljem veled. De mióta nem vagyok melletted, azóta nincs többé örömöm. Legalább beszélni szeretnék itt rólatok s otthonomról, de ha csak megkísérlem a beszédet arra terelni, komornám, vagy felügyelőnőm mindjárt ezzel szakítanak félbe: »Gondoljon arra, kisasszony, hogy ön francia hölgy s hogy a vadak országát el kell felednie.« Oh pedig a viláért sem tudnám elfeledni azt a helyet, ahol te vagy. Nekem ez a vadak országa, ahol oly idegen vagyok és senkim sincs; ahol senkinek sem beszélhetek arról a szeretetről, melyet te irántad mindig érezni fog

engedelmes és őszintén szerető leányod

Delatour Virginia.

Szeretetedbe ajánlom Marit és Domingot; hisz annyi

hálával tartozom nekik azért, hogy gyermekkoromban mindig oly jók voltak hozzám. Fidélt pedig simogasd meg helyettem; mert a mi hü kutyánk talált meg engem az erdőben.

Egy másik hosszabb utóiratban Pálnak különös figyelmébe ajánlotta az ibolyamagvakat. Leirta a virág természetét, elmondta, milyen helyet szeret. Az ibolya magvai egy egyszerű kis erszényben voltak, de Pál előtt ez drágább volt mindennél, mert a kis erszénybe két összefonódott betű, P. és V. volt beszöve hajból, még pedig oly szép, csillogó szöke hajból, hogy Pál megismerte, ez csak Virginia haja lehet.

Az érző szívű, ártatlan lelkű leányka levele mindnyájuk szemébe könnyeket csalt; megértették belőle, hogy Virginia új otthonában épen nem boldog. Anyja csakhamar felelt neki, megírva, mily pótolhatlan hiányt éreznek, mióta eltávozott.

Pál szintén hosszú levelet irt neki s csak arra kérte, siessen haza s vigasztalja meg őket, mert nagyon boldogtalannak érzik magukat Virginia nélkül.

Ötödik fejezet.

Virginia már két évet és két hónapot töltött Franciaországban, de levelei egyszerre megint elmaradtak s a szigeten nyolc hónap óta nem kaptak tőle semmi hirt.

Egy reggel, napfelkeltekor (1744. decemebr 24-én történt), Pál azt vette észre, hogy a parton egy fehér zászló leng. Ez annak jele volt, hogy a látóhatáron egy hajó tünt fel. Pál a városba sietett, hogy megtudja, kaphatnak-e Virginiától hirt. Estig maradt ott s hallotta, amint a hajóról hirt hozott az előre kiküldött őr. A tudósítás úgy hang-

zott, hogy a közeledő hajó, a »Vészmadár«, tartalma 700 tonna, kapitánya Aubin. A hajó négy mértföldnyire van a parttól s ha a szél kedvező lesz, másnap délután fog Port-Louis előtt horgonyt vetni. A kiküldött csolnak elhozta a leveleket a hajóról s csakugyan Virginiától is volt levél. Az ifju átvette s gyors léptekkel sietett haza. A levelet magasra tartotta, hogy már messziről lássák s mikor aztán hazaért, mind az egész háznép odagyülekezett Delatourné köré, ki remegő kézzel bontá fel a levelet.

Virginia azt írta, hogy nénje több ízben igen rosszul bánt vele, mélyen megsértette, később pedig kitagadta és hazaküldte; most már Virginia csak abban a gondolatban él, hogy övéit ismét megláthassa. Ez óhaja már ma teljesülhetett volna, ha a kapitány megengedi, hogy az előre küldött csolnakban a partra mehessen; de holnap megláthatja őket, mert itt van a hajón, négy mértföldnyire a kikötőtől. Képzeltető az az öröm, az a boldogság, mely e hírre mindnyájuk szívét eltölté.

— Virginia itthon van! — kiálták s az uraság és a cselédek egymás nyakába borultak.

Este, tíz óra tájban egy néger sietett arra felé, hol a család ült. Pál megkérdezte, honnan jő s hová siet oly lélekszakadva.

— Az aranypor-kerületből jövök s a kikötőbe kell sietnem a parancsnoknak jelentést tenni arról, hogy egy francia hajó az Ambra sziget alsó partjához közelített s vészjelet adott, mert az ár igen magas.

A néger folytatta útját, Pál pedig így szólt Domingohoz:

— Jerünk el az aranypor-kerületbe s ott fogadjuk Virginiát. Hisz csak három mértföldnyi út az egész.

Domingo és Pál azonnal megindultak s Michelet ur szintén hozzájuk csatlakozott. Észak felé vették útjokat. A hőség tikkasztó volt. A hold feljött s körötte három fekete

Farika látszék. Az ég rettentő sötét volt. A cikázó villámok fényénél tisztán ki lehetett venni a sűrű sötét fellegsávokat, amint a tenger felől gyorsan közeledve, a sziget közepe fölött tornyosultak össze, habár szél nem is fujt. A három férfi mennydörgést is vélt hallani, de nemsokára mégis rájöttek, hogy ez ágyulövések hangja. Semmi kétség, ez vészjel akart lenni, mert valami hajót a végveszély fenyegetett. Éjfél körül a partra érkeztek. A hullámok iszonyu robajjal törték meg a sziklákon. Ezalatt a férfiak nagy tüzet pillantottak meg s azonnal odasiettek, hogy a tüzet körülvevő kreolok között várják be a hajnalt. Másnap reggel úgy hat óra tájban lovon érkezett meg a kormányzó a katonák s egész sereg néger kíséretében. A katonaság puska- és ágyulövéseire ismét ágyuszó felelt, semmi kétség, a hajó itt van valahol a közelben s nagy veszély fenyegeti.

Csakugyan, mikor a köd oszlani kezdett, egy nagy hajó roncsát pillantották meg.

La Bourdonnais ur erre több helyen tüzeket gyújtott a part mentében, a szomszéd helységekből pedig élelmiszereket, deszkát, kötelet s üres hordókat hozatott. Nemsokára a kreolok is megjelentek rabszolgáikkal együtt s ezek is mindenféle használható eszközt hoztak.

A legidősebb telepítvényesek egyike így szólalt meg:

— Vihar lesz, uram! Egész éjjel hallatszott a hegyen valami különös, ijesztő zugás. Az erdőkben minden levél mozog és zizeg, pedig szél se fuj. A tengeri madarak mind a szárazföld felé tódulnak. Minden jel arra mutat, hogy vihar lesz.

— Jól van, barátaim, — felelt a kormányzó — mindent meg fogunk tenni, ami hatalmunkban áll.

Valóban minden arra engedett következtetni, hogy vihar jön. Fenn a tetőpontban ijesztő felhők tömörültek. Közepük sötét, csaknem fekete volt, a szélük pedig rézvörös.

A lég megtelt a vészmadarak vijjogásával mert ezek mind a sziget körül kerestek menedéket.

Kilenc óra körül irtózatos, süketítő robaj hallatszott a tenger felől, mintha valami zuhatag szakadna mennydörögve a tengerbe.

— Ez az orkán! — rebegték mindnyájan s mikor a forgószeél széttépte a ködöt, előttük állt a »Vészmadár« amint fedélzetén száz meg száz ember tolongott. A hullámok elborították s a hajó iszonyuan ingott, de a part felé mégsem közeledhetett, mert a sekély vízből kiálló zátonyok tönkre tették volna az ugyis megsérült hajót.

Az ide-oda ingadozás közben aztán csakugyan megtörtént az, amitől féltek: a horgony-kötél elszakadt s a hajót a vihar egészen a part szikláihoz csapta.

Pál a tengerbe akarta magát vetni, hogy a hajóhoz usszék. Domingo és Michelet vissza akarták ugyan tartani, de mikor látták, hogy hiába, akkor kötelet kötöttek a derekára s úgy bocsáták a vízbe. Csakhogy Pál talán maga sem tudta eleinte, mire vállalkozott. A hullámok néha tátkozva rohantak neki s egészen elborították, máskor meg odacsapták egy zátonyhoz, hogy az ifju sebeiből csak úgy patakozott a vér.

De ekkor Virginiát pillantá meg a hajón. A leányka ott állt a hajó csucsán, kiterjesztett karral, mintha örökre istenhozzádot akarna mondani.

Erre Pál kétségbeesett kiáltással veté magát egy zátonyról a habokba, mert most már csak egy gondolata volt: vagy megmenti Virginiát, vagy meghal vele. De e pillanatban egy házmagasságu hullám emelkedék s egy perc múlva minden el volt temetve.

Dél felé csillapult az orkán. Az emberek szomoruan mondogatták egymásnak, hogy Pál és Virginia volt az engesztelő áldozat.

De mikor kimentek a tengerpartra, megtalálták őket. A hullámok az öböl partjára vetették ki mindkettőt s a homok félig el is lepte alakjukat. Eleinte mindkettőt halottnak hitték, de mivel akadt, aki még reménykedett, egy közeli házba vitték őket s ott aztán mindenféle felélesztési kísérletet megtettek.

A fáradtság meg volt jutalmazva. Virginia csakhamar felnyitá szemét s látták, hogy eszmélete már visszatért, de beszélni még nem tud. Nemsokára ismét elaludt s néhány órai álom után megerősödve ébredt fel. Pál azonban csak néhány nap múlva tért magához, de erős természete mégis legyőzte a betegséget, mikor pedig hazavitték s ott anyja és Virginia körében lehetett, az öröm, a boldogság csakhamar egészen talpra állították s többet használtak neki, mint minden orvosi tudomány.

Pál és Virginia egy év múlva egybekeltek s az egész szigeten a legboldogabb pár lett belőlük.

TARTALOM:

	Olda
Egy hajósinas csodálatos viszontagságai	3
Hogyan találta fel atyját Japhet	25
Jakab, a Themze fia	50
Pál és Virginia	76

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

